

Maš tednik

Kronika

kulturno - politično glasilo

svetovnih in domačih dogodkov

Poštni urad Celovec 2 - Verlagspostamt Klagenfurt 2.

Izhaja v Celovcu - Erscheinungsort Klagenfurt

LETO XIII./STEVILKA 8

CELOVEC, DNE 23. FEBRUARJA 1961

CENA 2.- SILINGA

Appell an die Vernunft

Der verewigte Schriftsteller Josef Friedrich Perkonig regte vor gut zehn Jahren in kleinerem Kreise die Gründung eines Klubs oder Arbeitsgemeinschaft an, die sich zur Aufgabe stellen sollte, die Befriedung zwischen den beiden Völkern im Lande herbeizuführen. Sein tief schürfender Geist hatte sich durch Jahrzehnte schöpferischer Arbeit zur übernationalen Schau emporgeregt, von der aus die nationalistischen Plänkeln im Lande nur mehr als Anachronismen erschienen. Verschiedene Umstände ließen den kühnen Gedanken des großen Kärntners unerfüllt. Die national-politische Lage im Lande läßt jedoch seine Idee nochmals in ihrer ganzen Größe erstehen.

Wir in Kärnten und die Regierung in Wien sind sich der Tatsache bewußt, daß die Lösung der Volksgruppenfrage ausschließlich aus der Geistigkeit des Landes gefunden werden kann. Mag die staatspolitische Klugheit so mancher Politiker auf Bundesebene die Tragweite einer halbwegs gerechten Lösung erfassen, diese ist letzten Endes eine Angelegenheit des Zusammenlebens zweier Völker in seinem wirtschaftlichen, sozialen, kulturellen und Verwaltungsbereich auf Landesebene.

Gegenwärtig lebt Kärnten in einer ausgesprochen slawophoben Einstellung, die sich in gewissen Belangen förmlich zur Hysterie steigert. Da ist der kleine Grenzverkehr, eine rein wirtschaftliche und von der Kärntner Perspektive aus gesehen eine ziemlich bedeutungslose Angelegenheit. In den Augen nationaler Kreise freilich war die Lockerung der Grenzübergangsbestimmungen im kleinen Verkehr eine äußerst gefährliche Gelegenheit der slowenischen Unterwanderung und Beeinflussung. Beinahe zwanzig Jahre steht das Torso der Lößler Straßenunterführung. Eine Unmenge Vermögen, Blut und Tod sind in der bereits getanen Arbeit investiert und es wäre im Zeitalter der großräumlichen, europäischen Verkehrsverbindungen und des Fremdenverkehrs mehr als selbstverständlich, daß man die Arbeiten nunmehr vollendet. Wieder wittert man neue Gefahr und eine gewisser Herr Jordan würde laut seiner Villacher Rede den ganzen Tunnel am liebsten sofort wieder zusammenbrechen lassen, um durch das Bergloch die Einheit des Landes nicht zu gefährden.

Das Innenministerium gab Anweisungen bezüglich der bevorstehenden Volkszählung. Im Zählungsbogen ist auch die Rubrik der Umgangssprache. Zur Ausfüllung dieser gab das Ministerium die Weisung, daß unter Umgangssprache die Sprache in Familie zu verstehen sei. Sofort meldeten sich Zeitungen mit der Frage, ob man von Wien aus mit dieser Auslegung der Umgangssprache wohl nicht die zahlenmäßige Stärke der slowenischen Volksgruppe in Kärnten festlegen wolle. Das Innenministerium mußte sich zu einer Erklärung bequemen, daß man damit zwar die Sprach-, aber keineswegs die Volkszugehörigkeit feststellen wolle. Eine Erscheinung gleichartiger Psychopathie ist der kürzlich mündlich geäußerte Verdacht eines national und freiheitlich eingestellten Herrn, ob die im März in Klagenfurt stattfindenden österreichisch-italienischen Besprechungen wegen des Südtirols wohl nicht auf eine Anregung der Kärntner »Irredentistenkreise« zurückzuführen seien.

Während der Nationalrat Klenner in der gesetzgebenden Körperschaft feierlich feststellt, daß die Kärntner Slowenen in ihren Wünschen voll befriedigt seien, und während man hierzulande immer wieder beteuert, daß die Fragen der Tiroler Volks-

Nemci med dvema ognjema

Razmerje med Zapadno Nemčijo in Združenimi državami v zadnjem času ni baš prijazno. Tudi vzrok tega prepira med prijatelji je tisti, ki ponovadi loči sicer najboljše prijatelje, namreč denar. Združene države so zaradi izdatkov, ki jih imajo z vzdrževanjem svojih čet v Evropi in Aziji ter velikih vsot, ki jih letno dajejo za vojaško in gospodarsko pomoč svojim zaveznikom, zašla v resne denarne težave. Zato zahtevajo, da predvsem evropski zavezniki, ki se danes kopljejo v blagostanju, in sicer v prvi vrsti Zapadna Nemčija, prisrsko na pomoč pri nošenju bremen za »skupno obrambo«, kot upravičeno pravijo, kajti ameriški vojniki ob Renu so najtrdnije jamstvo, da se sovjetski vojniki ob Labi (Elbe) ne bodo zganili za naskok proti zapadu. Zapadna Nemčija pa se brani plačati oz. ponuja mnogo manj, kot Amerika pričakuje. Izgleda, da Kennedy ne bo tako prijazen do Nemcev, kot je bil Eisenhower pod vplivom pokojnega zunanega ministra Foster Dullesa. Ko je zapadnonemški kancler Adenauer po izvolitvi Kennedyja napovedal svoje bližnje potovanje v Washington, so iz Washingtona tiho, a jasno odkimali: Prvo plačaj, potem pridil Mrzel curek je bil za Nemce tudi, ko so pri branju Kennedyjeve nastopne spomenice ugotovili, da v njej Berlina niti omenil ni.

Kasneje je to »pozabljenost« sicer popravil, toda to je bil le obliž na nemško-ameriško razpoko. Ve se tudi, da ima Kennedy velike simpatije za Poljake, kajti pred leti, ko je bil še navaden senator, je obiskal Poljsko, kjer se je mudil dalj časa in dobil najboljše vtise o Poljakih. V volilni kampanji je celo obljubil ameriškim Poljakom, da bo sedanja nemško-poljska meja ob rekah Oder-Neise ostala dokončna. Je tudi v svaštvo z znano poljsko plemiško rodovino Radziwilov. V Bonnu seveda spričo tega niso izgubljali časa in začeli sami

gruppe und der slowenischen Volksgruppe in Kärnten nichts aber schon gar nichts gemein haben, widerstrebt die vergiftete Atmosphäre im Lande jeglicher gerechten Lösung der Minderheitenfrage. Nichts wäre leichter als dazu das Exempel zu statuieren. Man lasse irgendwo im Rosental oder Jauntal auf einem einzigen Bahnhof eine einzige zweisprachige Anschrift anbringen, wie sie bis zum Jahre 1918 sowieso bestanden haben. Aufruhr, Geschrei, Zetter und Mordio wären die Folge und die arme Anschrift müßte wieder verschwinden - dem vermeintlichen Frieden im Lande zuliebe. Aus derselben Geistigkeit heraus hat man seinerzeit die Zweisprachigkeit aus den Kärntner Schulen verbannt und geglaubt, dem Lande damit die verlorene nationale Ehre gegeben zu haben.

Josef Friedrich Perkonig - er, der bereits vor gut zwanzig Jahren vom slowenischen Bruder im Lande sprach und wie kein anderer Deutscher freundliche Worte zum slowenischen Volke Kärntens fand - würde ein würdiges Denkmal verdienen. Man müßte es in den Herzen der Kärntner errichten. Der ganze anachronistische Schutt der nationalen Selbstsucht müßte endlich aufgeräumt werden. Den engstirnigen nationalen Geist müßte wahre österreichische und europäische Gesinnung ablösen. Der deutsche und slowenische Bruder im Lande würden sich im Geiste wahrer gegenseitiger Achtung und Gleichberechtigung endlich die Hände zum unverbrüchlichen Landesbunde reichen. Das wäre echter Perkonig' Geist!

navsezovati stike s Poljaki. Kancler Adenauer je naročil generalnemu pooblaščenecu firme Krupp, Berchtoldu Beitzu, da pripravi pot za uradne razgovore. Beitz je namreč med vojno bil šef nemške uprave petrolejskih polj v Ukrajini in je častna izjema med nemškimi zasedbenimi funkcionarji. Rešil je življenje mnogim Poljakom in Židom, med drugim je naredil več uslug tudi sedanjemu poljskemu ministrskemu predsedniku Cyrankievicu. Za njegovo zadržanje mu je uradna Poljska po vojni podelila več odlikovanj. Beitz je res bil v Varšavi in izgleda, da hočejo Zapadni Nemci prehiteti Amerikance. Velika ovira je seveda vprašanje meje, kajti noben nemški politik, ki noče predčasno zaključiti svoje kariere, ne more pristati na sedanjo mejo, po drugi strani pa vsi količkaj normalni nemški politiki vedo, da spremembe ne morejo doseči, pa čeprav dočakajo Metuzalemovo starost. Vsekakor pa izgleda, da se utegne razmerje med Zapadno Nem-

čijo in Vzhodno Evropo le nekoliko otajati, posebno ker na to pritiskajo nemški gospodarski krogi, ki si iz oživitve trgovine z vzhodno Evropo obetajo novih dobičkov.

Minuli teden je Adenauer poslal v Ameriko svojo »izvidnico«, zunanega ministra v. Brentana, da Amerikancem »potiplje žilo«, obenem pa jih nekoliko omeha z obljubami o večji plačilni pripravljenosti Zapadne Nemčije glede njenega prispevka za rešitev dolarja iz zadrege. Brentano je bil v Washingtonu zelo prijazno sprejet, obljube so ondi z veseljem vzeli na znanje, toda po drugi strani je moral ugotoviti, da Kennedy in njegova vlada glede nemškega vprašanja hoče celo zadevo še temeljito preštudirati.

Po Brentanovem obisku pri Kennedyju so tukajšnji časopisi že veselo poročali, da je ameriški predsednik povabil zapadnonemškega kanclerja Adenauerja v Washington. Brentano pa je »veselo novico« na televizijskem intervjuu »popravil«, dejal je namreč, da se še ne ve, kje se bosta Kennedy in Adenauer srečala, v Ameriki ali pa v Evropi.

Italijanska revija o koroških Slovencih

Revija za politična vprašanja »Trieste« prinaša v svoji najnovejši številki obširen članek Guida Botterija na podlagi zapiskovki si jih je let-ta napravil o svojih razgovorih z vodilnimi osebnostmi koroških Slovencev in tudi večinskega nemškega prebivalstva pri svojem nedavnem obisku naše dežele. Tukaj posredujemo našim bralcem nekatere njegove zaključke:

»Koroški Slovenci menijo, da se nahajajo v zapostavljenem položaju v avstrijski državi, tako v pogledu šolstva kakor tudi z ozirom na politične razmere«, in nadaljuje, da so avstrijski krogi voljni izvajati glede Slovencev zaščitne določbe, predvidene v mirovni pogodbi, toda samo z omejitvijo na tiste Slovence, ki bi se »izjavili« za Slovence, računajoč, da se bodo pri tem »vindišarji« obrnili na nemško stran. Pisec pravi naprej, da je treba posvetiti posebno pažnjo psihološkemu zadržanju slovenskih voditeljev na Koroškem, o katerih meni, da gre za »vodstveno oblast na znatni ravni.«

Na šolskem področju so prizadevanja Slovencev usmerjena za tem, da bi naj šola po eni strani okrepila v otrokih znanje slovenskega jezika, po drugi strani bi jih pa naj ne spravila v slabši položaj v primeri z nemškimi otroci. V resnici so Slovenci za svojo gimnazijo v Celovcu zahtevali dvojezično ureditev po vzorcu one, ki bi naj veljala za višje razrede osnovnih šol: slovenski učni jezik za humanistične predmete, nemški učni jezik pa za tehnične predmete. Avstrija pa je namesto tega podelila »slovensko gimnazijo«. Očividno je, da se Avstrija »boji, da bi »dvojezična« usmeritev in politika utegnili spodbuditi »vindišarje«, da svoje duhovno in politično zadržanje preobrnejo.

Kako absurden (poln nasprotstev, op. ur.) je položaj na Koroškem je razvidno iz naslednjega: med tem ko se zavedni Slovenci usmerjajo k politiki integracije (združevanja), pa na večinski strani - torej tudi pri obeh glavnih političnih strankah, ki si delita oblast - hočejo segregacijo (ločitev), ki ima očividno za posledico ojačitev strnjivosti slovenske narodnostno-jezikovne skupine (toda - pravijo Avstrijci - bolje mala, četudi morda nasprotna skupina, kot večja skupina, pa naj bi ta celo ne bila sovražna razpoložena).«

Članek nadalje poroča, da se ta združevalna prizadevanja Slovencev še jasneje

pojavi na političnem področju, kjer si prizadevajo priti do sodelovanja s tistimi nemškimi strankami, ki odgovarjajo njihovemu političnemu prepričanju. Od obeh vladnih strank, od socialistov in OeVP, pa Slovenci zahtevajo, da v svoje strankarske programe vključijo tudi »varstvo kulturnih pravic manjšine«. Pisec prihaja do zaključka: »Zdi se nam, da je to v bistvu ista združevalna miselnost, ki je nagnila leta 1920 mnoge Slovence, da so glasovali za Avstrijo«. Za sklep pa navaja še izvajanja Maria Innocentija, načelnika urada za obmejne cone pri predsedstvu italijanske vlade, ki je v nekem svojem članku že leta 1958 zapisal: »Kljub nekaterim osamljenim pojavom ekstremizma posameznih političnih eksponentov, ki pa imajo le pičlo zaslonbo v ljudstvu, vse kaže, da je slovenska manjšina na Koroškem v glavnem navezana na Avstrijo: to je bila že za časa cesarstva in tudi kasneje, sedaj pa je še toliko bolj, ko je režim v Beogradu v tako močnem nasprotju z najglobljim prepričanjem tega globoko katoliškega in na narodna izročila navezanega prebivalstva. Gre za manjšino, ki omejuje svoje zahteve na kulturno področje, ne da bi ta prišla v opreko z iskreno zvestobo do države, kateri pripada. To položaj zelo poenostavlja in bi po našem mnenju koroški deželni vladi in zvezni vladi na Dunaju omogočilo bolj širokogrudno politiko do slovenske manjšine.«

„Venusnik“ leti proti Veneri

»Venusnik«, prva medplanetarna ladja, leti še vedno z brzino okrog 40.000 km na uro proti Veneri, najbližjemu notranjemu sosedu Zemlje med planeti, ki krožijo okoli Sonca, poročajo iz Moskve. Vendar, pravi poročilo naprej, predvidoma medplanetarna ladja ne bo zadela Veneri, ker bo zaradi »malenkostnega« odklona sfrčala okrog 180.000 km mimo njene središča. Na »Venusniku« so sicer naprave, s katerimi bi lahko poskusili smer popraviti, toda vprašanje je, ali bi s tem dosegli zaželeni efekt, po drugi strani pa utegne let »Venusnika« mimo Veneri s pomočjo opazovalnih aparatov na vsemirski ladji učenjakom morda odkriti več o naši skrivnostni nebesni sosedu, kot če bi treščil vanjo. Kljub tej računski »napaki« pa menijo, da pomeni ruski poskus poleta k Veneri nov korak k osvojitvi vesolja.

Politični teden

Po svetu . . .

Mrtvi Lumumba močnejši kot živi

Samotni strelji sredi divje afriške džungle, pod katerimi se je zrušil Patrice Lumumba, bivši poštni sel pod belgijsko kolonialno upravo v Kongu, ki se je kot meteor povzpел do prvega ministrskega predsednika neodvisne države Kongo in čigar ime je mesece stalo z mastnimi črkami na prvih straneh svetovnega časopisja, so sicer žalostno zaključili življenjsko pot tega neobičajnega človeka, vendar so iz njega naredili mučenika in zažgali vihar daleč v New Yorku, v Združenih narodih. Mrtvi Lumumba je nevarno zamajal položaj enega izmed najpomembnejših mož na svetovni pozornici, Daga Hammarskjölda, generalnega tajnika Združenih narodov.

Že itak zmešani položaj v Kongu je postal še bolj zamotan. Varnostne čete Združenih narodov, po zlomu državne uprave Patrice Lumumba, ki je bil sicer zmožen demagog proti kolonializmu a nezmožen vladar nove države, katero je pahnil v nerod, niso mogle vzpostaviti reda. Okrog 20.000 vojakov iz evropskih ter afriških in azijskih držav je namreč bolj poslušalo navodila svojih vlad kot pa povelja predstavnika Združenih narodov. Lumumbov naslednik Ileo se tudi ni mogel uveljaviti in iz uporne kongoške vojašine se je sčasoma izoblikovalo kar troje oz. štiri vojaških skupin pod poveljstvom raznih kongoških politikov. Kasavubu, Mobutu, Čombe, Kalonji in drugi so iz črne množice v afriškem pragozdu naenkrat postali mednarodne osebnosti. To ne zaradi lastnih sposobnosti, temveč zaradi tega, ker je po prenatrženem odhodu Belgijcev iz Konga ondi nastala politična praznina, v katero sta skušala vdreti oba svetovno politična bloka, oziroma je vsak skušal vsaj preprečiti, da se ondi ne vsidra drugi, poleg Belgijcev, ki so si »pod roko« pridržali najmasnejši delež, na rudah bogato provinco Katango pod vlado njim vdanega Čombeja.

Male igračke velikih

Kongozanski politiki, ki so se naenkrat znašli s prelepo a zelo komplicirano igračo v rokah, namreč politično svobodo, niso vedeli in še ne vedo, da utegne ta igračka postati tudi nevarna za tistega, ki ne zna z njo ravnati.

Ne da bi se prav zavedali, so postali orodje velikih sil. Lumumba je najprej skušal izigravati oba svetovna bloka, toda za takšno veliko politiko je bil vsekakor premajhen. Kaj kmalu je postal lutka v rokah komunističnih agentov iz Moskve.

Politika generalnega tajnika Združenih narodov v Kongu je stremela za tem, da prepreči prelevitev Konga v novo krajevno bojišče hladne vojne, kar se mu je kljub mnogim pomanjkljivostim akcije Združenih narodov v Kongu doslej v glavnem le posrečilo. Sovjetska zveza seveda s tem ni bila zadovoljna, zato se je njena jeza osredotočila na Hammarskjölda, podobno kot pred leti na tedanjega tajnika Združenih narodov Trygve Lie-ja, ki je v korejski krizi zavzel podobno stališče.

Zato je Sovjetski zvezi umor Lumumba, ki ga je pripisati ne le zamorski grozovitosti, temveč tudi poznomaški inženirski mahinacijam belgijskih finančnih krogov, ki so v skrbeh za svoja bogastva v Katangi, dal Sovjetski zvezi dobrodošel povod, da sproži generalni napad na Hammarskjölda. Sovjetska vlada pa ni zahtevala samo odstop Hammarskjölda, temveč obnovila svoj stari predlog, po katerem bi naj bila pravila Združenih narodov spremenjena tako, da bi bili namesto enega glavnega tajnika na čelu organizacije trije tajniki in da bi le-ti smeli ukrepati le soglasno. Ker bi bil eden izmed tajnikov vedno iz sovjetskega bloka, bi s tem komunistični tabor imel vedno možnost omrtviti to svetovno organizacijo, kadar ne bi hotela ustrezati moskovskim željam.

Večja pooblastila Hammarskjöldu

Vendar izgleda, da je Sovjetska zveza s tem svojim predlogom zopet nekoliko prenapela lok. Ves zapadni tabor se je postavil v obrambo Hammarskjölda, pa tudi številne afriško-azijske države so spoznale, da Moskva neče zadeti le tega mirnega a politično samostojnega šveda v službi svetovnega miru, temveč da hoče smrtno zadeti samo organizacijo Združenih narodov. Zrelejši državniki iz Afrike in Azije, predvsem iz

Indije, Ceylona, Pakistana in bivših angleških kolonij v Afriki, pa vedo, da je močna in ugledna svetovna organizacija najboljšje jamstvo za šibke in mednarodne pomoči potrebne mlade države v obrambi pred samovoljo velesil. Zato se je Sovjetska zveza naenkrat znašla osamljena. Dag Hammarskjöld pa se tudi ni dal ustrahovati.

Že je izgledalo, da bo tudi ta sovjetska poteza šla v prazno, ko je sam Hammarskjöld sporočil Združenim narodom, da je v Kongu bilo umorjenih še šest vidnih Lumumbovih pristašev. Položaj »vlade« državnega predsednika Kasavubuja se je s to krivolono akcijo v mednarodnem svetu še poslabšal, na drugi strani pa se je z naglo objavo in odločno obsodbo krvoprelitja v Kongu moralni položaj generalnega tajnika Združenih narodov znatno popravil. Tako je Varnostni svet Združenih narodov sklenil, da razširi pooblastila Hammarskjöldu in varnostim četam ZN v Kongu, ki bodo odslej smele uporabljati tudi silo orožja za preprečitev državljanske vojne.

Kriza v Kongu pa je vsekakor postala del velikega spora med Vzhodom in Zahodom ter bo njen potek končno odvisen od odnošajev med obema svetovnim blokom.

. . . in pri nas v Avstriji

Raab gre zares

130 mandatarjev Avstrijske ljudske stranke se je minuli teden zbralo na politične »zaprte duhovne vaje« v luksuznem planinskem hotelu Panhans na Semmeringu, da v svežem planinskem predpomladanskem zraku premotrijo minulo leto in skujejo načrte za novo. Vse kar ima ime in veljavo v OeVP je bilo zbrano na Semmeringu, državni poslanci, deželni glavarji (razen koroškega, ki je edini novodobni »deželni knez«, ki ne pripada OeVP, ampak socialistični stranki), deželni načelniki in deželni tajniki stranke, predstavniki vseh treh »Bundov«, to je stanovskih organizacij, ki tvorijo skupno stranko (ÖAAB—nameščenska in delavska zveza, Bauernbund—kmečka organizacija in Wirtschafsbund, organizacija gospodarskih krogov).

Le enega ni bilo, najvišjega med njimi, zveznega kanclerja ing. Raaba. Z bolniške postelje je zborovalcem poslal pismo, v katerem pravi, da bo dne 11. aprila odstopil kot predsednik vlade ter priporočil za svojega naslednika dr. Gorbacha, sedanjega načelnika stranke in voditelja sil, ki so pred nekaj meseci izsilile spremembo v vodstvu stranke, v kateri bi naj mlajša generacija dobila več besede in vpliva.

Zborovalci so pismo vzeli na znanje in sprejeli Raabov nasvet. Tako bo dr. Gorbach postal tretji zvezni kancler OeVP po vojni, po ing. Figlu in ing. Raabu. Pravi jo, da je po dolgem času bila to prva Raabova želja, ki jo mandatarji njegove stranke sprejeli brez godrnjanja. Raab je namreč veljal kot »mož samotnih odločitev« ter je ves strankin »demokracijski« aparat s številnimi forumi, odbori in komisijami služil le za nekako prevleko, ki bi naj javnosti zakrivala stanje, ki ga ni tako lahko spraviti v sklad z demokracijo.

V zadnjih letih so postale kritike proti Raabu vedno glasnejše, predvsem zaradi starostne »slabosti« in zaradi po mnenju »reformistov« v lastni stranki preveč popustljivega zadržanja do socialistov. V Raabovi vladi so namreč socialisti kot druga koalicijska stranka imeli v vodstvu državne politike praktično prav toliko besede kot OeVP.

Kljub vsem kritikam pa je treba priznati, da se z Raabovim odstopom zaključuje pomembna doba avstrijske politike. Dobrih 8 let je imel ing. Raab državno krmilo v rokah, ko je leta 1953 postal po dr. Figlu zvezni kancler. Takrat so na Semmeringu še stale stražnice sovjetskih čet, kajti Avstrija je bila razdeljena na 4 zasedbene cone. Pod Raabovo vlado pa je s podpisom državne pogodbe leta 1955 zopet doseglja državno suverenost, postala je članica Združenih narodov in mogla zopet igrati samostojno vlogo v mednarodni politiki. V državi sami pa je bila doba Raabovega vladanja označena po notranjem socialnem miru in sovpada z razdobjem največjega gospodarskega blagostanja, kar ga ljudje pomnijo izza propada dvojne monarhije. Le s to razliko, da je moderno industrijsko gospodarstvo napravilo to bla-

gostanje dosegljivo mnogo širšim plastem prebivalstva.

Z napovedjo Raabovega odstopa pa so se menda zamajali vsi vladni stolčki, le kmetijski minister Hartmann je izvzet. Izgleda, da namerava ne le OeVP ampak tudi SPOe izrabititi to priložnost za prenovitev svojega ministrskega kadra. Domnevno tem, kdo bo »odžagan« in kdo bo napredoval, seveda kar mrgoli in v tej goščavi želj in intrig se je danes še težko spoznati, kajti vsak časopis ima svoje ljubljence, ki bi jih rad spravil višje in svoje »črne ovce«, ki bi jih rad napravil odgovorne za hibe pretekle vladne dobe.

Kreiskega so kritizirali

S strani OeVP je bilo na Semmeringu prav posebno ostro kritizirana zunanja politika, ki je v zadnjem letu očitno stala v znamenju Južne Tirolske. S predložitvijo spora z Italijo glede ureditve južnotirolskega vprašanja ni bila iznešena pred ta svetovni forum samo ta manjšinska zadeva, ampak je sama Avstrija stopila v žarišče mednarodne politike med obema velikima blokoma. Južna Tirolska pa ni spravila Avstrije samo v spor z Italijo, ampak je zelo obremenila njene odnose z zapadnim svetom, katerega važni člen je vprav Italija. Stanje so poslabšali še malo srečni »diplomatski« podvigi novega zunanjega ministra Kreiskega, dati avstrijski nevrtnosti novo interpretacijo v smislu enake razdalje med obema blokoma, kar je seveda pomenilo v praksi najprej izboljšanje odnošajev z Vzhodom. Uspeh pa je na Semmeringu poslanec dr. Tončić, glavni zunanjepolitični »strokovnjaki« OeVP, opisal takole: »Pod Figlom (ki kot zunanji minister ni hotel gnati južnotirolske zadeve pred Združene narode), je Avstrija veljala kot eden izmed najodličnejših partnerjev skupnosti Marshallovega plana in stiki z Združenimi državami so bili zelo ozki. Prav tako so bili tesni stiki z drugimi zapadnimi državami in te stike je naravnost prevečala prisrčnost. Neke francoski diplomat pa mu je sedanje stike označil kot »mlačne«. Glede Velike Britanije so omejeni pravzaprav le na zadeve okoli EFTA, z Ameriko pa skorajda stikov ni. Ta izguba političnega profila pa je istočasno pomenila tudi izgubo avstrijske veljave na Vzhodu, kajti Avstrija, ki malo pomeni na Zahodu, za Vzhod pomeni še manj!«

Pri nas na Koroškem pa se

pripravljajo za pogajanja o Južni Tirolski,

ki bodo menda enkrat marca v Celovcu. Visoki uradniki zunanjega ministrstva v Dunaju so si že ogledali razne prostore v Celovcu (deželni dvorec, palača deželne vlade in Koncertni dom) ter preučili njih primernost za pogajanja. Odločili so se za deželni dvorec. Tako bo enkrat sredi marca »uradniško in penzionistovsko mesto Celovec« za nekaj dni zdramljeno iz svoje provincialne zaspanosti in postalo mednarodno »diplomatsko središče«. Kot poroča tukajšnji korespondent agencije APA, je celovško prebivalstvo »s stojičnim mirom« vzelo na znanje to veliko vest. Nič čudnega, rodoljubni Celovec se zgane samo, če gre za kakšno reč v zvezi s Slovenci, kot na primer — ljubeljski predor.

Letno poročilo FAO o svetovnem kmetijskem položaju

FAO — ustanova Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano, ki ima svoj sedež v Rimu, je pred kratkim izdala letno poročilo o svetovnem položaju prehrane in kmetijstva, ki obsega podatke do 30. junija 1960.

Na podlagi tega poročila je razvidno, da se je svetovni kmetijski pridelek v letu 1959-60 dvignil za približno 2 odst., medtem ko se je prebivalstvo pomnožilo za 1,6 odst. Povečanje proizvodnje je bilo znamenovati v zapadni Evropi (+4 odst.) in na Daljnem vzhodu brez rdeče Kitajske (+3 odst.) Kmetijska pridelava v Afriki pa je padla za 1 odst., medtem ko se v Oceaniji in na Bližnjem vzhodu ni spremenila.

Poraba najmodernejših tehničnih sredstev je omogočila večji hektarski donos predvsem v Severni Ameriki in v Oceaniji ter v Evropi. V manj razvitih državah so povečali proizvodnjo s tem, da so obdelovali večje površine. Najkritičnejše področje glede prehrane je Daljni vzhod, kjer je letni prirastek prebivalstva 11 milijonov duš. V splošnem se razlika glede na razpoložljivost živil v razvitih državah nasproti nerazvitim vedno bolj veča, namesto da bi se zmanjševala.

SLOVENC

doma in po svetu

Jakopičev paviljon v Ljubljani bodo podrl

Na občnem zboru Društva slovenskih likovnih umetnikov minuli teden v Ljubljani so med drugim obravnavali tudi vprašanje znanega Jakopičevega paviljona v Tivoliju, ki se bo moral umakniti železnici ob nameravani preureditvi takozvanega »ljubljskega prometnega vozlišča«. Zbrani umetniki so z obžalovanjem vzeli na znanje dejstvo, da bo ta paviljon, ki je bil prva razstavna galerija likovne umetnosti na Slovenskem in je nad 50 let nudil streho slikarjem in kiparjem ter je tesno zvezan z razvojem naše umetnosti, moral postati žrtev krampa. Nadomestila mu ne bo moč postaviti, ker je oblastvena komisija stavbo tako nizko ocenila, da iz odškodnine ne bo moč zgraditi novega razstavnega poslopja. »S tem bodo slovenski likovni umetniki izgubili edini razstavni prostor. Med tem ko gradijo v Beogradu najmodernejšo Moderno galerijo, adaptirajo razstavni prostor na Malem Kalemegdanu in urejajo nove prostore na Trgu republike, med tem ko gradijo v Novem Sadu moderni paviljon, ko raste na Cetinju nova galerija Moše Pijade in bo dobil Mestni muzej v Zagrebu trikrat več razstavnega prostora, kot ga ima zdaj — bodo likovni umetniki v Sloveniji izgubili Jakopičev paviljon, edini razstavni prostor, ki je še posebej služil afirmaciji mladih ustvarjalcev...« piše ljubljanski dnevnik »Delo«.

Finžgarjeva igra med ameriški Slovenci

Ko je v Ljubljani obhajal 90-letnico rojstva pisatelj in dramatik Franc Sal. Finžgar (o katerem smo pred kratkim več poročali), je igrala družina dramskega društva »Lilija« v Clevelandu zaigrala jubilatno dramo iz časov francoske zasedbe v Sloveniji »Našo kri«, kot svojo prvo igro v novem letu. Igralci z režiserjem Janezom Varškom so se zelo potrudili in dovršeno podali to nelehko Finžgarjevo delo. Obisk je bil zelo dober, kajti dvorana je bila polna do zadnjega kotička. Tako so tudi ameriški Slovenci počastili Finžgarja. To je toliko bolj razveseljivo, a tudi pomembno ob enem, kajti kljub uradnim čestitkam jublatu s strani oblasti, je danes v Sloveniji vse tako urejeno, da Finžgarjevih dram z njihovo močno krščansko vzgojno vsebino ne uprizarjajo več. Sam sivolasi pisatelj se je tako izrazil švicarskemu pisatelju in prijatelju Slovencev Geroldu Schmidu (ki ga tudi na Koroškem, posebno v Selah, dobro poznamo po njegovih obiskih): »Nova doba je pozabila na naše narodne igre in zabave. Danes je vse obrnjeno v drugačno smer, lepa preteklost je zamrla. Znano se je tudi meni pero posušilo«. Pisal je Finžgar to pismo v slovenščini, kajti Schmid se je naučil našega jezika in namerava Finžgarjeva dela predstaviti tudi nemškemu svetu.

Knjižni dar goriške Mohorjeve

Mohorjeva družba v Gorici, ki je zrasla iz semena, ki sta ga v Celovcu vsejala Anton Martin Slomšek in Andrej Einspieler, je za leto 1961 izdala tri knjige, ki tvorijo njen redni knjižni dar:

Koledar je letos izšel v popolnoma samostojni redakciji goriških sotrudnikov. Je zelo pester in njegovo kvaliteto dokazuje preprosto dejstvo, da je bil kaj kmalu razprodan ter ljudje še vedno povprašujejo po njem. Goriški »Katoški glas« napoveduje za prihodnje leto še pestrejši in zanimivejši koledar.

Glavna povest letošnjega knjižnega daru goriške Mohorjeve je roman »Vodnjak je globok«, prevod dela znane italijanske pisateljice Marije Ragazzi.

Kot tretja knjiga pa je izšla povest Ivana Preglja »Gloriosa«. Pregelj je po rodu Goričan iz tolmirskih hribov, vendar zaradi političnih razmer njegova povest ob izidu ni mogla priti med primorske rojake, ker je takrat fašizem hudo pestil Slovence pod Italijo. Zato je sedaj s ponatisom tega sicer že itak davno razprodanega Pregljevega dela (kot se pošla tudi druga), goriška Mohorjeva nadoknadila ter vrzel. Primorski rojaki, ki so Preglja vselej radi brali, so se tudi tega dela razveselili in radi segajo po njem.

„Prežihove nagrade 1961“ podeljene

Minuli teden je v proslavo 11. obletnice smrti pisatelja in koroškega rojaka Prežihovega Voranca direktor mariborske založbe »Obzorja«, prof. Jože Košar, podelil vsakoletne Prežihove literarne nagrade in sicer Francu Oniču za pesniško zbirko »Luči na obali« ter Branku Rudolfu za narečno pesniško zbirko »Žvegla potepuhova«.

Slovenska mladinska knjiga v ruščini

Moskovska založba »Detgiz«, ki se peča z izdajanjem mladinskih knjig je na svoj program za leto 1961 uvrstila tudi prevod dela Slovenca Toneta Seliskarja »Bratovščina Sinjega galeba«, ki je pri naši mladini naletel na zelo dober odmev. Ruski prevod bo izšel v nakladi 100.000 izvodov.

TEXAS - dežela govejih čred in petroleja

Pred kratkim je g. Helmut Maier, graški novinar, ki pri tamošnjem uradu Ameriške informacijske službe (ISIS) skrbi tudi za dobre stike s časopisjem na Koroškem, obiskal Združene države ter v treh mesecih prepotoval križem krašem to veliko deželo. Iz njegovih potnih vtisov, ki nam jih je ta naš dolgoletni znanec prijazno dal na razpolago, podajamo poglavje o Texasu. — Ur.

Potoval sem po Združenih državah s trdnim namenom, da spoznam resničnost, takšno kot je. Zato sem v vsaki »zvezni državi« (po naše bi rekli deželi, op. ur.) Združenih držav pozvedoval po posebnih in značilnih potezah tamošnjega prebivalstva. Vendar v Texas nisem prodiral po sledovih nekdanjih pionirskih stez, temveč sem si izbral lažjo pot na krilih udobnega reakcijskega potniškega letala.

Če pride tujec prvič v to deželo »samotne zvezde« (v tesaški zastavi je samo ena zvezda), bo zaradi povsem drugačnega razmerja naletel na nemajhne začetne težave, pa naj je še tako voljan sprejemati nove vtise. Od časa, ko so pri besedi Texas vsakomur prišli pred oči cowboji, »črno zlato« — petrolej, ki sam priteka iz zemlje, kjer lahko čez noč postaneš iz berača milijonar, se je Texas temeljito spremenil.

Večja kot štiri evropske države

Toda tudi v brzem reakcijskem letalu, ki človeku vzame običajno predstavlo o času in prostoru, moreš neizmerno razsežnost Texasa samo zaslutiti. Saj je dežela večja od Francije, Belgije, Nizozemske in Švice skupaj. V dolžino meri okrog 1100 km, v širino pa 900 km. Dve reki, Brazos River in Colorado River, od izvira do izliva nikdar ne zapustita Texasa, čeprav sta daljši kot Ren.

Te razsežnosti seveda povečujejo samozavest prebivalcev Texasa. Najbolj so pa ponosni na zgodovino svoje dežele. V Dallasu mi je dejal neki trgovec: »Ta država je že bila pod šestimi zastavami. Vladali so ji nam najprej Španci, nato Francozi, za njimi pa Mexikanci. V državljanski vojni smo se borili na strani Konfederacije. In od leta 1836 do 1845 smo bili samostojna republika! Šele nato se je Texas kot svobodni član pridružil Združenim državam s posebno pogodbo, ki mu je zagotavljala s posebnimi pravicami, med drugim tudi lastne vojaščine, kar pa je seveda ostalo na papirju. Samozavest, ki je mejila skoraj na domišljavost, je izrazil leta 1945 tedanji guverner, ko je dejal, da Texas »sprejema brezpogojno kapitulacijo« Japonske; vendar pa ni zahteval sklenitev posebne mirovne pogodbe s Texasom in Japonsko!

Prebivalci Texasa se sicer smatrajo najprej za Amerikance in šele potem za Texance vendar je nekdo dejal, da bi Texas želel vsaj za dva tedna biti osvobojen »svinčenega bremena« ostalih 49 držav Amerike, da pokaže njim in svetu, kaj je pravi napredek.

Texas je izrazito poljedelska pokrajina. Je še danes najbolj pristna dežela živinorej. Število repov četveronožcev presega število glav dvoonožnih bitij, ki jih je »samo

10 milijonov. Zanimivo je spoznanje, da doba velikih dognov živine poleg svojega velikega gospodarskega pomena tudi odločilno vpliva na kulturno življenje Texasa, kjer še danes z veliko ljubeznijo goje izročila, ki se izražajo v pesmih in nošah cowbojev z njihovimi ogromnimi čredami, opevanju moškega poguma in pionirskega dela.

Toda Texas ne bi bil Texas, če si ne bi prizadeval, prekositi ostale zvezne dežele tudi na drugih področjih. Danes Kalifornija in Florija ne moreta več trditi, da obvladata tržišče citrusovih sadov. Če o tem povprašate kakega tesaškega farmarja, vam bo koj dejal, da najbolj sončni in največji grapefruits (ananas) in oranže rastejo na področju reke Rio Grande. So sad zemlje, katere rodovitnost so oplemenitili z velikanskimi namakalnimi napravami. Prav tako so z vodo vrnili rodnost tudi drugim področjem (Pecos, Brazos, Trinity, Canadian, Colorado in San Jacinto).

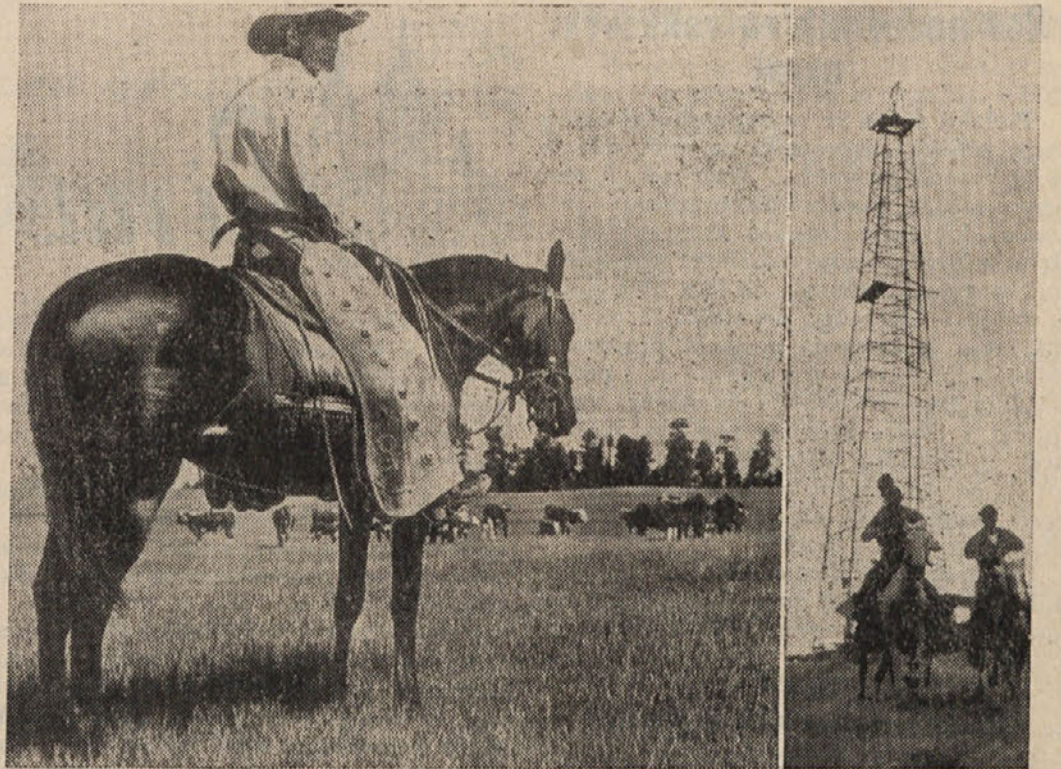
Kljub temu pa leti potnik še vedno preko razsežnih pustinj, ki segajo do roba obzorja, brez slehernega znaka civilizacije, ob katerem bi se lomila sila peščenih viharjev in tornadov. Skozi te brezkončne daljave se vlečejo kot beli trakovi široke avtoceste, ki se pred naselji razčlenjajo v gosto prometno mrežo. In avtoceste ter naselbine rastejo iz dneva v dan kakor gobe. Texas, nekdanj klasična dežela cowbojev (pastirjev na konjih) se namreč naglo spreminja v moderno industrijsko deželo.

Po drugi svetovni vojni je bilo v tem pogledu mnogo storjenega, predvsem, ker je dežela bogata na zemeljskih zakladih in ima tudi ugodno geografsko lego. Gospodarska rast Texasa pa privlači tudi kapitala in delovno silo iz sosednjih področij.

Mesto - model 21. stoletja

Posledica tega je naravnost sunkovita rast mest. Neki znani Amerikanec je mesto Houston označil kot model za mesto prihodnjega stoletja. Houston je danes star komaj 20 let. Zaradi številnih vrtilnih stolpov za petrolej se je edinstveno, naravnost bliskovito naglo razvilo v vlemesto. Sprva je bil le približen cestni načrt vrtan v ravnino, kjer so začeli graditi hiše. Stavbe so postajale vedno gostejše in danes v mestnem središču mrgole nebotičniki, samo mesto pa se je kot poplava razširilo na vse strani. Poleg tega sta pa Houston in Dallas tudi kulturni središči, ki usmerjata novi življenjski način prebivalstva.

Številne naselbine pa kažejo še sledove »starega kraja«, kot na primer New Braun-

fels, Friedrichsburg, Schulenburg. Kot povedo imena, so to nemške naselbine iz prejšnjega stoletja, ko so številni Nemci zaradi preganjanja zvezne skupščine zapustili domovino in se preselili v novo deželo, kateri so pa vtisnili svoj domovinski pečat. Ta vpliv je v raznih oblikah še danes opazen, kot mi je povedal neki prijatelj iz Hamburga. Nekoč je prišel v znani hotel Nimitz v Friedrichsburgu, kjer ga je zamorski natak nagovoril v dobri nemščini. Začudenemu Hanzeatu je pojasnil, da je doraščal v družbi nemško govorečih otrok.

Na „Divjem Zapadu“

V nekem muzeju blizu mehiške meje sem zvedel nekaj zanimivosti o izviru te dežele. Kaj pravzaprav pomeni Texas? Neki indijanski vodnik, ki je ves ponosen za trjeval, da sega njegov rodovnik nazaj do usodnega leta 1519, ko je Španec Antonio Alvarez kot prvi belec stopil v deželo, mi je pojasnil, da izvira ime dežele od indijanskega plemena »Tejas«, kar pomeni po naše toliko kot »prijateljstvo«.

Na mojem poletu sem sledil soncu in pod seboj sem zazrl Pecos River, nekdanj tradicionalno mejo moči reda in zakonov, nato pa prepomladanjsko porjavele stepe ter razklane vršace gorovja Sacramento Mountain, in končno sem pristal v El Paso, najbolj zapadni predstraži Texasa.

To mesto je bilo svoj čas poslednje zatočišče »divjega zapada«. Tu sta se znana revolverjska junaka Billy the Kid (Billy, dečko) in John Wesley Hardin, ki ju marsikdo pozna iz stenskih plakatov za filme z divjega zapada, šopirila v barih, igralnicah in drugod — dokler nista končala — tako kot končavajo »junaki« v vsakem pravem filmu z divjega zapada. Robatega duha tistih časov pa še danes gojijo, vendar s priokusom humorja. Tako sprejemajo visoke

goste s poštnimi kočijami in trumami vrisajočih cowbojev ter jih slovesno vodijo v mesto. Sicer ne tako »vroče«, ampak zelo toplo pa sprejemajo tudi običajne obiskovalce. Mene je moj spremljevalec že čakal pri izhodu letala in me popeljal v mesto v hotel. Ko sem mu rekel, da je hotel »Hilton« za moj žep predrag, je široko zamahnil z roko: »Gospod, se razume, da ste gost našega časopisa!« Velikodušno ponudbo sem sprejel, ker so mi bili zabičali, da Texanca nikdar ne smeš užaliti.

V duhu pristne tesaške gostoljubnosti in velikopoteznosti je moj gostitelj, dnevnik »El Paso Herald-Tribune« pripravil zame program, za katerega mi ne bi zado stovali niti štiri tedni. Dosegel je celo sprejem pri županu, ki mi je z uglajeno in vajeno kretnjo, izročil diplomno »častnega meščana El Pasae«.

Lahko rečem, da je srečanje s Texasom in njegovimi ljudmi res doživetje. Stvar je seveda treba pravilno razumeti. Texanci radi pravijo, da imajo oni najbolj mrzlo zimo, najbolj vroče poletje, najlepša dekleta, najobilnejše petrolejske vrelce, najboljše hotele, najlepše ceste in tako naprej v nedogled. A kdo ve, če morda le nimajo prav.

Za konec naj povem še zgodbo, ki morda najboljše pojasnjuje miselnost tesaških ljudi. Nekega dne sta neki možak iz New Yorka in drugi iz Texasa molče stala ob ograji in vsa zavzeta opazovala mogočne vodne mase, ki so grmele v globino Niagaraških slapov. Tedaj premeri mož iz New Yorka s hladnim pogledom onega iz Texasa in reče: »Stavim, kaj takega pa nimate v Texasu!« — Mož iz Texasa je pomislil za trenutek, potem pa odgovoril: »Hm, to je že res, ampak v El Paso imamo vodnega inštalaterja, ki to kapljajočo vodico začepi v petih minutah.«

Helmut Maier

FRAN ERJAVEC:

308

KOROŠKI SLOVENC

(III. del)

Napoleon je po vsej priliki čutil to tudi sam, zato si je skušal pridobiti naklonjenost vsaj vodilnih družabnih krogov. V ta namen so mu služila zlasti podeljevanja vodilnih mest v upravi in v armadi pripadnikom tega sloja ter širokopotezno podeljevanje odlikovanj, nagrad, pokojnin in rent, a velika pomnožitev uradništva vseh stopenj mu je ustvarjala meščanstvo in malomeščanstvo, ki je bilo bolj ali manj navezano na njegov režim. Zlasti si je želel pridobiti staro plemstvo, toda poleg njega je ustvarjal tudi številno novo, za kar mu ni dajal dovolj prilike samo njegov lastni sijajni dvor (zlasti še po ženitvi s Habsburžanko), temveč tudi njegove številne dežele. Najvišji vojaški, civilni in cerkveni dostojanstveniki so postali vojvode in grofje, obdarovani tudi z bogatimi fevdi, župani večjih mest in druge vodilne osebnosti so bili imenovani za barone, nositelji odlikovanja častne legije pa za viteze, in uvedel je tudi strog ceremonijel za dvor in za vse velike uradne prireditve. V takih okoliščinah je postala potem seveda tudi revolucija na videz le še nekake težke sanje, ne pa tudi v resnici. Napoleon se niti sam ni počutil ugodno v krogih starega plemstva, a še večji, nepremostljivi prepad je ostal stalno med tem in med novim plemstvom, kajti staro ni moglo nikoli pozabiti, kar je z revolucijo izgubilo, a novo seveda ni bilo voljno izgubiti, kar je z njo pridobilo. Neuklonljivi so ostali zlasti vrnivši se emigranti, ki so kupili nazaj svoja posestva in potem na njih z delom duhovščine čakali, da napočizopet njihova ura. Enako

pa ni našel nobene resnične opore tudi pri novem plemstvu, sestojecem iz dvornih stremuhov in ki je z njegovim padcem potem bolj ali manj izginilo. Družboslovno je ostal njegov vpliv trajno učinkovit le v pogledu še močnejše vsestranske okrepitve meščanstva, kar je bilo tudi v logiki revolucije. Neštete jako donosne javne službe vseh vrst, vojna dobaviteljstva in naglo ustvarjajoča se industrija so hitro povečevali število in bogastvo meščanstva, zlasti ker tedanji mladi kapitalizem še ni poznal nobenega varstva delavstva. Toda čim močnejše je postajalo to meščanstvo, tem bolj se je tudi oddaljevalo od Napoleona, ki ni mogel zadovoljevati vseh njegovih pretiranih zahtev, vzdrževal škodljivo celinsko zaporo in vodil vojne, ki so tako nevarno ogrožale interese velikega dela meščanstva. Ako je meščanstvo Napoleonu bistveno pomagalo na vrhunec, je storilo zato, da bi dobilo vso moč v roke ono, dočim mu je Napoleon ravno vzel velik del svobode. Glede na to je postala ideal meščanstva angleška ustavna monarhija in je izrabljalo vsako priliko, da pokaže svojo nevoljo proti »samodržcu«, a ta se ni strašil tudi najostrejših sredstev, da ga prisili k molku in pokorščini. Zlasti so pa živeli vodilni sloji v stalni vznemirjenosti, ker je postavljala vsaka vojna na kocko njihovo usodo.

Nižji sloji, kmetje in delavci, se za vprašanja, ki so vznemirjala višje sloje, niso mnogo brigali, kajti zanje so bili važni le davki, vojaška obveznost in splošna življenjska raven. Toda do l. 1812 novačenja niso bila pretirana, davki niso mnogo preseglj predrevolucionarnih, kruh je ostal poceni in celinska zapora ni povzročala občutnejše brezposelnosti, a stalno razprodajanje državnih posestev je majhnim kmetom, zakupnikom, spolovinarjem in celo kmečkim delavcem omogočalo, da so prišli do lastne zemlje. Zaradi neoviranih delitev kmečkih posestev se je njih velikost resda zmanjšala, a zato

je število samostojnih kmetov silno narastlo in prebivalstvo se je množilo, kot še nikoli dotlej in nikoli pozneje (32%), kar je bilo ravno znak zadovoljivega socialnega stanja. Glede varstva delavcev ni ukrenil Napoleon ničesar, pač je bilo pa osnovanih nekaj dobrodelnih ustanov in je bila izboljšana zdravstvena služba, mezde so pa ostale v ravnovesju s cenami življenjskih potrebščin, tako da ni občutilo ljudstvo nobenega pomanjkanja. L. 1811 je sicer nastopila naenkrat huda gospodarska kriza, ki je jako pomnožila število beračev in razbojniških tolp, a je bila že po četvi naslednjega leta uspešno premagana in varnostna služba je brezobzirno vzpostavila zopet mir in red. Tako široki ljudski sloji niso bili nenaklonjeni Napoleonovemu režimu, a najmanj so si želeli povratka Bourbonov.

V deželah, ki si jih je bila Francija prisvojila še pred l. 1804 (Belgijo, Porenje, Piemont i. dr.) se je uvajanje francoskih ustanov in izenačevanje s Francijo razvijalo jako uspešno in v Belgiji se je n. pr. ravno v tistih letih rodila tamošnja velika industrija. Podobno je bilo v Porenju in v Posarju, a Piemont se je okoristil zlasti z velikimi prekoalpskimi cestami. Povsod so Francozi pravičnejše porazdelili davke in ukinili fevdalizem, nevoljo so pa vzbujala njihova novačenja. Največ je tudi v teh deželah pridobilo meščanstvo, po sklenitvi konkordata se je pa tudi duhovščina sprijaznila s francoskim gospodarstvom in zadovoljno je bilo celo plemstvo, ko je videlo, da je Napoleon povsod odstranil jakobince in »patriote«, a pritoževalo se je, da mu cesar ni posvečal dovolj zaupanja in da je zato posajal na večino vodilnih mest Francoze. Mnogo bolj nego Francijo je pa te dežele razburil Napoleonov ponovni prelom s papežem, vendar do kakega odpora ni prišlo nikjer.

(Dalje prihodnjič)

Nov nadzornik za velikovski okraj

Pretekli teden je nastopil službo okrajnega šolskega nadzornika za velikovski okraj gospod profesor S. Mairitsch. S tem imenovanjem je prosvetno ministrstvo priznalo dosedanje uspešno delovanje profesorja Mairitscha na celovškem učiteljskišču, na katerem je poučeval od leta 1945 dalje.

Dijaki in dijakinja učiteljskišča so ob priliki tega imenovanja gospodu profesorju Mairitschu iskreno čestitali ter se s profesorskim zborom poslovili od svojega vzgojitelja v okviru prisrčne proslave, na kateri je ravnatelj učiteljskišča, gospod prof. dr. E. Seiwald, orisal velike zasluge priznanega pedagoga za vzgojo dobrega učiteljskega naraščaja v deželi.

Gospodu okrajnemu šolskemu nadzorniku želimo tudi mi mnogo uspeha in božjega blagoslova v novem delokrogu.

ROZEK

(Nobene poroke, a že en pogreb)

Pustni čas z običajnimi veselici mi ni bil, ne da bi se kdo v naši župniji bil odločil za zakonski stan. Tako v letošnjem letu še nismo imeli nobene poroke.

Pri smučanju si je šolar Hanzej Fugger, pd. Pavlnov na Ravnah, poškodoval oko tako, da so ga morali prepeljati v bolnico. Upamo, da njegov vid ne bo trpel in da se bo kmalu vrnil domov, da bo mogel spet v šolo in tudi streči duhovniku pri sv. maši.

Smrt se je 5. februarja zgledala pri pd. Tomanu v Brezjah in pobrala očeta Gregorja Wuzella v 71. letu starosti. Hudo je prizadeta družina in bo bridko občutila izgubo očeta. Četudi so vsi peteri otroci že šoli odrasli in ena hčerka že poročena, bo hiša še zelo pogrešala gospodarja. Pogreba se je udeležilo lepo število faranov in tudi vernikov iz šentjakobske in pečniške župnije. Rajnega smo nesli najprej v cerkev, kjer je bilo sv. opravilo in še le potem smo njegove telesne ostanke izročili blagoslovljeni zemlji, da ga kot pšenično zrno hrani do dneva vstajenja. — Tomanovi družini izrekamo iskreno sožalje rajnemu pa želimo večni pokoj.

SELE

(V 24 urah tri nezgode)

V soboto 18. febr. popoldne je šimejev Peter Užnik z mlajšim bratom vozil drva iz Hajnževega grabna do koške ceste. Blizu Mlečnikove žage pa je vsled poledice vsa konjska vprega z voznikom vred zdrsnila v potokovo strugo. Mlajši brat in konj sta pri tem zadobila lažje poškodbe, Petra pa so morali zaradi težjih prepeljati v bolnico.

Isto noč se je blizu tam smrtno ponesrečil 53-letni gozdni delavec Jožef Male, pd. Tomkov. Po polnoči se je v spremstvu Petra Zablachana iz Malejeve gostilne odpravil na pot domov. Komaj pet minut sta hodila, ko je Tomkovemu v temi na ledeni poti spodrsnilo tako, da je z glavo navzdol padel na kamenje tako nesrečno, da si je zlomil tilnik in zadobil hude rane na glavi. Bil je takoj mrtev.

Soboslikarski vajenec Herman Užnik je eden najboljših smučarjev v Selah. Njegova sestra Pavla, uslužbena v deželi bolnici, je tudi dobila veselje do smučkega športa in se je že vadila. V nedeljo 19. febr. pa je imela smolo, da je tako nesrečno padla, da si je zlomila nogo nad gležnji. Sedaj je spet v bolnici, a ne v službi, marveč z visoko privezано nogo.

V dveh dneh tri nesreče! Stari pregovor: Nesreča nikoli ne počiva — je morda le resničen!

LIBUČE

(Pust in še kaj)

O pustnem času se vsak rad razvedri. Saj potem pride čas pokore, čas resnosti. Misel in dejanje se umiri v vsakdanjih skrbih. Pust nam je zategnil usta v prešeren smeh, saj v »bajzah« je bil jezik kar ostro nabrušen.

Pa krape smo pekli in kolone smo imeli vse pustne dni — o, želodec se je vsem dobrotam že kar upiral.

Prav na pust pa so dobile vse libuške neveste in tudi ženini plohe — to se pravi »odžagan pošej«, da ostane med nami stara »pustna šega«. Libuški fantje so se tako izvrstno maskirali, da niso zaostajali za kölnskim karnevalom — in igrali so na naših dvoriščih tako zabavno, da je bila smeja polna cela vas.

Zvečer pa smo napolnili Marinovo dvorano z občinstvom in smehom v pravem pustnem razpoloženju. Naša farna mladina

Pri nas na Koroškem

na je nastopila na odru v igri »Trije tički« in v več šaljevih prizorih. Odkrili so se nam izborni igralski talenti v resnih in komičnih nastopih. Vsi igralci so novinci in prizore so samostojno tako dobro nastudirali, da jih moramo kar pohvaliti.

Tudi dekleta, 10 po številu, so nastopile v prizoru »Matijček bo moj« — ki je s petjem in rajanjem izzval odobravanje. Nastopale so pač dekleta iz šentrupeške gospodinjske šole.

Prav posrečen je bil tudi orkester mladincev s spremljavo čisto novega instrumenta, ki je sestavljen iz ribežna, kuhalnice in kriglča z žlicami. Gospod voditelj pa je med odmori dajal navodila za zborno skupno petje, h kateremu je bila pozvana cela dvorana.

Zabave in dobre volje je bilo zares v zvrhani meri in našim mladencem in fantom, kakor tudi g. voditelju izrekamo za lepi pustni večer pristrčno zahvalo, posebno onim, ki so za to prireditev žrtvovali mnogo moči, noči in prostega časa.

Posebej pa gre naša zahvala še Marinovi družini za lepo, domačo gostoljubnost.

Pridružujemo še naše čestitke in voščila mlademu gospodarju šimeju in njegovim mladi, lepi Herti, ki sta imela 5. februarja poročno slavo v libuški cerkvi in veselo hojset na svojem domu. Bog daj srečo!

BISTRICA NA ZILJI

(Smrt dolgoletnega planinskega pastirja)

Zakrivljeno palico v roki,
za trakom pa šopek cvetic,
ko kralj po planini visoki,
pohajam za tropom ovčic...

Tako je potekala življenjska pot rajnega Janeza Brica.

Prišel je pred 33 leti na Ziljsko Bistrico in skozi vsa leta pasel živino na Bistriški planini. Ljubil je planinski svet in planinski mir. Sredi svoje ljube črede sedeč, je prebral slovenske knjige in užival planinski raj. Bil je zvest naročnik Našega tednika-Kronike, vedno vseh Mohorjevih knjig in Nedelje. Gregorčičeva dela pa je znal skoraj na pamet, pa kako tudi ne, saj mu je zibelka tekla prav v Vrsnem ob Soči, v rojstnem kraju velikega slovenskega pesnika Simona Gregorčiča.

Pri Ahaču na Bistrici si je prizidal stanovanje in našel tam svoj drugi dom ter se tam prav domače počutil. Pred tremi leti je začel bolehati na ledvicah in bil operiran. Dne 14. jan. t. l. je moral zopet v beljaško bolnico in 16. jan. ga je že pripeljal mrtvaški voz na Bistrico pred Kandolfom, od koder ga je spremljala velika množica pogrebcev k zadnjemu počitku. V lepih besedah so se poslovili od njega domači preč. g. župnik A. Kuchling.

Rajni Janez je bil prepričan katoličan in ljubil z vsem srcem svoj slovenski narod.

Podregec pa, ki ga je prinesel koroški dnevnik o Janezovem pogrebu, posebno na račun preč. g. župnika pa jasno kaže, kako se tudi smrtni slučaj znanjo lepo porabiti

Razpis literarnih nagrad

V počastitev petintridesetletnice smrti slovenskega pesnika Srečka Kosovela razpisuje uredništvo literarnega glasila MLADJE šest nagrad za tri najboljše črtice s prostotemo — in tri najboljše pesmi, in sicer dve 1. nagradi, vsaka po 300.— šilingov, dve 2. nagradi, vsaka po 200.— šilingov, dve 3. nagradi, vsaka po 100.— šilingov.

Pogoji:

1. pri natečaju lahko sodeluje vsak Slovenec in Slovenka do 25. leta starosti. Člani ocenjevalnega odbora so izključeni. Upoštevati bomo tudi starost pisca, zato naj bo navedena.

2. Poslani teksti morajo biti originalni in sodobni in še niso smeli biti nikjer objavljeni!

3. Vsa dela je treba vpslati najkasneje do 27. maja 1961 na naslov: »Literarni natečaj Mladje«, Klagenfurt 1, Postfach 307, Kärnten, Austria.

4. Spisi morajo biti podpisani s šifro, torej ne s pravnim imenom. Pravilna imena z naslovi morajo ostati tajna, do

in izrabiti v gotove namene. Pa kot kristjani nič ne zamerimo — ne enim in ne drugim.

Po komaj 3 tednih se je zopet oglasila smrt pri Ahaču. Umrli so 67-letna Ahačeva mati. Ob Janezovem »vahtanju« so še molili lepe stare molitve in žegne, a videti je bilo, da so jim dnevi šteti.

Pokojna so bila posestnica dveh kmetij in dvanajst let vdova. Znali so z vso vdanostjo prenašati težo življenja. Dolgo in težko so že čakali, kdaj bo pripeljal mladi gospodar nevesto na dom, ki bi jim odvzela gospodinjske skrbi in vradostili so se, ko so dobili mlado gospodinjjo, ki je z vso ljubeznijo gledala na bolešno mater. Dolga vrsta pogrebcev jih je spremljala na zadnji poti. Domači g. župnik so se pri pogrebni sv. maši z ginjenimi besedami

KATOLIŠKO PROSVETNO DRUŠTVO iz Globasnice

vabi na viteško igro

„Vislavina odpoved“

v nedeljo, dne 5. marca ob 14. uri pri šolskih sestrah v Št. Rupertu pri Velikovcu

Dabimo rojake od vseposod!

poslovili od nje, ki je bila žena molitve, globoke vere in dobrohotnosti. Vedno pa je imela veliko spoštovanje do naših duhovnikov. Ahačevi družini naše iskreno sožalje.

Naj da Bog Janezu in Ahačevi materi uživati večni mir.

ST. LIPS

(Slovo od Šimunove matere)

Ko smo pred kratkim poročali o gibanju prebivalstva oz. o letni bilanci življenja in smrti v naši fari, ni nihče slutil, da se bo tako kmalu pri nas zopet oglasila božja dekla smrt in iztrgala iz naše srede Šimunovo mater s Plaznice, blago 70-letno ženo in mučenico, ki je ljubila svoj dom in našo domačo govorico ter je zaradi te zvestobe morala mnogo hudega prestati za časa ohollega gospodovanja valptov »tisočletnega rajha«. Štirinajst dni pred smrtjo se je zaradi očesnega obolenja, iztoka iz solznice (Tränensack) morala podati na zdravljenje v celovško bolnico, kjer je zdravnikom res uspelo to bolezen ozdraviti. Toda pred odhodom domov jo je zadela možganska kap in krvavitev ji je vzela dar govora. Proti tej bolezni so pa bili zdravniki brez moči. Se živo so prepeljali Šimunovo mater na dom, kjer je 17. januarja umrla.

Vprav na dan odhoda v bolnico je bila dopolnila 70 let in kljub visoki starosti je bila vsa leta živahna in vesela ter prijazna do vsakogar, ki je prestopil prag Šimunove hiše. V nekaj dneh bi naj v krogu svojih dragih obhajala god svoje, zavetnice sv. Neže, toda Vsemogočni je hotel drugače in Šimunovo mater poklical k sebi.

V četrtek, dne 19. januarja smo ob obil-

kler žirija ne bo določila nagrajenih del. Zato morajo biti navedena v priloženi zaprti kuverti, na katere zunanji strani mora biti označena ista šifra, s katero je podpisan spis. Te kuverte bo ocenjevalni odbor odprl šele potem, ko bodo nagrajena dela že določena — in sicer 26. junija 1961. Nagrade bomo poslali na osebne naslove nagrajencev.

5. Nagrajena dela postanejo last lista Mladje in bodo objavljena v naslednjih številkah. O izidu razpisa bomo poročali tudi v časopisih. Nenagrajena dela ostanejo tajna in jih bomo na željo avtorjem vrnili — z navedbo vzroka, zakaj so izpadla. V okviru možnosti bomo objavili tudi nena-grajena dela!

6. Vsi teksti morajo biti pisani s strojem!

7. Žirijo tvori posebni odbor s peterimi člani.

Sodelovali naj bi posebno študentje. Predvsem vabimo slovenske gimnazijce, učiteljskišnike in kresovce!

Naše prireditve

RADIŠE

(Kuharska razstava in igra)

Tečajnice kuharskega tečaja na Radišah zaključujejo v nedeljo, 26. 2., svoj 4-tedenski kuharski tečaj z

RAZSTAVO,

in sicer v gostilni pri Mežnarju. Razstava bo odprta od 9. ure dop. in do 6. ure pop.

Na isto nedeljo ob pol 3. uri popoldne pa bodo priredile dekleta iz gospodinjske šole v Št. Rupertu pri Velikovcu v farni dvorani na Radišah zelo lepo igro

IZGUBLJENA MARTA.

Med odmori bodo prepevali domači pevci. Iskreno vabljeni na razstavo in k igri!

Tečajnice

GLOBASNICA

Katoliško prosvetno društvo v Globasnici vabi na viteško igro

»VISLAVINA ODPOVED«,

ki bo v nedeljo, dne 5. marca, ob pol 8. uri zvečer pri Šoštarju v Globasnici.

Pristrčno vabljeni!

URADNE URE

Pisarna Narodnega sveta koroških Slovencev, Krščanske kulturne zveze ter Kmečke gospodarske zveze je odprta vsak dan razen sobote od osmih do pol ene. Uradne ure predsednika Narodnega sveta so vsak četrtek od 10. do 12. ure.

ni udeležbi pogrebcev rajnico spremili z doma na Plaznico na farno pokopališče. Žalosten je bil pogled, ko so krsto z njenimi posmrtnimi ostanke spustili v grob pod sliko rajnega moža, katerega so nacisti umorili v koncentracijskem taborišču Matthausen in ondi upepelili njegovo telo. Vendar njegov duh se je sedaj združil z zvesto družino nad zvezdami, kamor ne seže moč zla! Truplo Šimunove matere pa počiva v ljubljenski domači slovenski zemlji, za katere svobodo sta se borila tudi njena dva sinova. Pogrebne obrede sta opravila č. g. župnik Nagele iz Žitare vesi in nekdanji dolgoletni šentlipški gospod, sedanji dekan Kristo Srienec iz Šmihela, ki so tudi v lepem govoru orisali življenjsko pot rajnice od rojstva v zavedni Urhovi hiši na Plaznici pa do groba.

Na domu in ob odprtem grobu se je od pokojne poslovil z žalostinkami cerkveni pevski zbor pod vodstvom Hermana Kaniša. Žalujemo Šimunovim izrekamo naše iskreno sožalje.

(Živahno prosvetno delo)

Za žalostjo pa pride zopet veselje in za to je poskrbel pustni čas, ki smo ga pravkar zaključili. Vendar, da ne boste mislili, da pri nas v pustu samo krape jemo in na toplem za pečjo sedimo, vam lahko poročamo, da se je naša mladina zopet okorajžila ter nam pripravila lepo igro »Svoje-glavček« v nedeljo, dne 5. februarja popoldne v farni dvorani, ki smo jo gledalci do-cela napolnili.

Zahvaliti se pa moramo tudi šmihelskim igralcem, ki so prišli k nam v nedeljo 15. jan. gostovat z igro »Vaški lopov«.

Omeniti pa velja tudi filmsko predstavo, ki nam je nudila izvirni slovenski film »Ne čakaj na maj«. Tudi tokrat smo Škorjančev dvorano napolnili do zadnjega kotička, da slišimo film v naši rodni govorici.

(Ženimo se tudi radi)

Pustni čas pa ni šel mimo nas brez porok. Že kar v začetku pustnega časa, ki je tudi pravi čas ženitev, se je mladi Haberčev Erih odločil za zakonski stan. Dne 22. januarja sta si z nevesto, ki jo je bil pripeljal iz Celovca, obljubila zvestobo. Ženin službuje v deželnem glavnem mestu kot šofer. Vesela ojet je bila pri Škorjancu in do jutranjih ur smo se veselili ob poskoč-nih vižah in domačih melodijah.

(Nadaljevanje na 8. strani)

Junak v žrtvi in odpovedi

Ob zgledih junakov življenja kujemo tudi mi svojo duhovno podobo, ki nas bo odlikovala in nam v življenju pomagala dobojevati težek boj s silami zla v svetu in v nas samih. Zgledi junaških bratov so nam mnogokrat edina opora, ko pod bremenom življenja grozi, da klonemo, podležemo.

Kot poroča goriški Kat. glas, je ob pri- liki misijona v Gorici znani karmeličan pater Bazilij iz svojega doživetja povedal sledeči dogodek, ki more biti mnogim trpe- čim, zapostavljenim, ogroženim v spod- budo.

Nedolžen v ječi

Ob koncu aprila leta 1949 je bilo Mari- jino romanje v mestu Vicenzi v severni Italiji. Med duhovniki, ki so Marijin kip spremljali, je bil tudi sam pater Bazilij. Kip so nesli za nekaj dni tudi v jetnišnice. V enem teh zavodov je bil zaprt mlade- nič, ki je bil obsojen na 24 let ječe radi umora lastnega očeta. Toda mladenič, ki se je v ječi vzgledno zadržal, je trdil, da je nedolžen, a svoje trditve ni mogel do- kazati.

Preden so prinesli Marijin kip v ječo, se je postil ob kruhu in vodi 40 dni in tudi spal je na golih tleh. Z velikim za- upanjem je prosil Marijo rešitve. Tudi ko je bil Marijin kip v ječi, je bil vedno v kapeli. Tisti dan, ko bi morali odnesti kip, je prišel k patru in rekel: »Glejte, pater, moje roke niso krvave, moje roke so čiste in jaz upam, da bom odšel iz zapore sku- paj z Marijo.« Pater je nato odgovoril, da upa, da se bo izkazala njegova nedolžnost in da se bosta še kje zunaj videla. »Ne, ne,« je odvrnil mladenič, »še danes bom šel ven skupaj z Marijo.« Pater ni vedel, kaj bi naj na to odgovoril, in je šel proč.

Rešen

Zvečer ob sedmih je bila poslovilna po- božnost. Začeli so moliti rožni venec. Med molitvijo je prišel paznik k patru in pro- sil, naj pošlje jetnika Mimo — kot se je imenoval mladenič — k ravnatelju jetniš- nice. Med 180 jetniki je pater poiskal imenovanega jetnika, ki se mu je pomen- ljivo nasmehnil in šel. Čez deset minut pokličejo še patra. Ko je pater vstopil v urad, je zagledal tam fanta, ravnatelja, sodnika in orožnike. Tedaj so se odprla vrata na nasprotni strani in vstopila je mladenka v spremstvu orožnikov. Stopila je k fantu in mu rekla: »Mimo, očeta sem ubila jaz in ne ti. Ubila sem ga, ker je nasprotoval moji ljubezni do nekega po- ročenega moža. Večkrat sem si že hotela vzeti življenje, pa nisem mogla. Sedaj, ko sem to izpovedala, sem bolj mirna.«

Fant je res odšel iz zapore istočasno z Marijo; šel je pred kipom bos, noseč v rokah borno culo.

Pred jetnišnico je čakalo na Marijin kip okoli 50.000 ljudi. Njim je pater Bazilij povedal, kaj se je zgodilo z mladeničem — jetnikom. Fanta so potem vabili v razne družine, on pa ni hotel sprejeti drugega kot suh kruh, katerega je namakal v vodi. Spremljal je še Marijo v tistem okraju, potem pa je odšel v samostan k strogim trapistom v Frattochio, kjer je postal re- dovnik. Sam je o sebi takole zapisal: »Bil sem prej jetnik svetnih oblasti, sedaj pa sem Marijin jetnik.«

Iz filmskega sveta

PO SLEDOVIH BELIH BOGOV«

Te misli so našle potrdilo v filmu: »Po sledih belih bogov,« katerega so preteklo sredo predvajali na Bistrici v Rožu. Mnogo je že bilo zapisano o bajni deželi Indiji- Koromandiji, a vse to je bila le bajka. Filmska spretnost pa je dosegla, da more posredovati resničnost življenja te daljne dežele v živi besedi in živi sliki v vsej prist- nosti. Za dve uri programa se gledalec preseli in doživlja življenje v oddaljenosti več tisoč kilometrov ob skrivnostnih vodah bogovom posvečenega Gangesa; spoznava svojevrstnost tradicionalnih obredov, v ka- terih se odraža miselnost indijskega člo- veka in občuduje raznolikost oblačil in na- čina življenja. Samo dve uri takega filma že zadostujeta, da se nam odkrijejo skriv- nosti življenja, katerega so morda skozi leta odkrivali znanstveniki in raziskovalci in ga po filmski tehniki posredovali nam; doživljali smo neposredno, prepričljivo no- vi svet, ki se nam je predstavil kakor na pi- sani preprogi, razprostrti pred nami.

Ne beri vsega...

Še so dolgi zimski večeri, ko v tem času po stari navadi imamo priliko, da vzame- mo v roke knjigo. Tako smo že prečitali letošnji Mohorjev koledar, pa tudi knjige, ki so izšle skupno z njim. Na ta način že skozi sto let osvaja Mohorjeva knjiga svoje čitatelce in jih izobrazuje v lepi slo- venski besedi.

Kaj pa knjižnice?

Med koroškimi Slovenci je pa še mnogo takih, ki jim samo te knjige nikakor ne zadostujejo. Teh je največ med starejšimi, a tudi mladina — se zdi — zopet več čita, čemur je vzrok to, da nam je naša gimna- zija dala že nekaj mladine, pa tudi na ne- katerih ljudskih šolah znajo učitelji svo- jim učencem slovensko knjigo priljubiti. Vsi ti pa morajo knjigo iskati, povpraše- vati morajo pri slovenskih izobražencih in duhovnikih ali pa si jih izposojujejo iz društvenih knjižnic, kjer pač te še obsto- jajo.

Bilo je ob neki priliki, ko smo se v druž- bi razgovarjali o naših knjižnicah. Uprav- nik knjižnice se je pritoževal, da se ljudje skoraj nič ne poslužujejo knjig iz knjiž- nice, čeprav razpolaga z zelo lepimi knji- gami. Kot duhovniku mi je skoraj očital, da nikdar te knjižnice ne priporočam mla- dini. Pa sem mu v obrambo odgovoril, da, žal, knjižnice ne morem priporočati iz raz- loga, ker je v nji med mnogimi dobrimi knjigami tudi več knjig, ki so dvomljive vrednosti; nekatere teh knjig pa so celo na cerkvenem indeksu, kar pomeni, da so prepovedane pod strogo cerkveno kaznijo. Toda moža ta moj odgovor ni zadovoljil, kar je izrazil z znanim nekrščanskim nazi- ranjem: »Človek mora vendar vse brati.«

Knjiga — zvodnik

Tako naziranje je zelo pogubno in po- vsem nezdružljivo s krščansko miselnostjo, ter s cerkvenim naukom. Zgodovina nam ve povedati o knjigah, ki so pogubno vpliva- le na ljudi in večkrat na cele rodove. Fran- coski zgodovinar Ernest Renan je l. 1863 izdal knjigo »Jezusovo življenje«, v kate- ri v zelo lepem slogu, a popolnoma brez- božno popisuje Jezusovo življenje. Tajni nadnaravno življenje in s samim razumom skuša razložiti Jezusova čudežna dela. Knji- go so prevedli v razne jezike. Tisočem in tisočem je ta knjiga izpodklopala vero v Kristusa.

Nemški pesnik Goethe je l. 1774 izdal pod naslovom »Die Leiden des jungen Werthers« strasten ljubezenski roman. Glavni junak tega romana si zaradi neusli- šane ljubezni požene na sveti večer kro- glo skozi glavo. Kdor roman prebere, je zastrupljen, bolan. Ugotovili so, da je bil ta roman kriv mnogih samomorov...

Francoski romanopisec Emile Zola je pi- sal grobe naturalistične romane, ki so kot požar uničevali čistost in nedolžnost v mla- dih srcih.

Friderik Nietzsche, nemški sanjavi filozof je v svojih delih razvijal misli o »nadžlo- veku«, ki ga ne veže krščanska morala.

Tečaj za igrske vodje v Celovcu

Za nedeljo, 19. februarja, je bil napo- vedan enodneven tečaj za igrske vodje in igralce v Mohorjevi hiši. Udeležilo se je tega tečaja nad osemdeset fantov in de- klet, kar dokazuje, kako veliko je zanima- nja med mladino za kulturno-prosvetno delo.

Tečaj je priredila Krščanska kulturna zveza, predavanja pa je imel g. profesor in operni pevec Marjan Rus in g. Zaletel. V dopoldanskem predavanju je g. profesor obširno in zelo zanimivo govoril o naravi igranja in njenega poslanstva. Na nazo- rnih zgledih je prikazal igranje kot umet- nost, ki prenaša življenje na oder, kjer ga naj plemeniti in bogati. Vmes je nanizal celo vrsto praktičnih nasvetov za uspešno igranje.

Nadaljna točka programa je bilo skioptič- no predavanje g. Zaletela; kazal nam je sli- ke iz duhovne igre: Trpljenje Jezusovo v

Zahteval je, da velja za te nadjudi poseb- na pravica brez ljubezni in usmiljenja in da mu gredo pravice nad ostalimi rasami. Mnogo je pripomogel, da se je zlasti med nemškim narodom razpasel napuh. Pripra- vil je pot Hitlerju in njegovemu delu.

Drug nemški filozof Hegel je učil, da je država vsemogočna in njej mora služiti vsak posamezen človek. S tem naukom je pripravil pot naziranju, da je država bog in popoln gospodar, človek pa njej su- žen. V praksi je izpeljala to naziranje ko- munistična država.

Tudi v naši dobi imamo nauke, ki jih prinašajo knjige, revije in časopisi. Na zelo spreten način bruhajo z dneva v dan med čitatelje ideje, ki so tuje in sovražne kr- ščanski naukom. Kdor to bere, se kmalu nazvame teh misli in preden se zave, po- stane njih privrženec.

Sledi knjige

O tem pisati, da ne berimo vsega, kar nam pride pod roke, ni baš prijetno. Ta ali oni se bo namrdnil, češ zakaj on ne bi smel brati vsega in kdo bi mu mogel braniti. Toda izkušnja uči in neovrgljivo dejstvo je, da za človekovo duhovno kulturo in življenje ni morda kaj bolj nevarno kot to, če bere vse brez izbire. Nihče nam- reč ne more tajiti vpliva knjige na nje- govo mišljenje, čustvovanje in hotenje.

Vpliv knjige, zlasti slabe, je mnogokrat trajen. Slana pade v zgodnji pomladi, a se pozna še v pozni jeseni. Mnogi so že z žalostjo ugotovili, kako se je večkrat še v poznih letih javljal kvaren vpliv knjige, nesrečno prebrane v mladosti. Če bi mogli zreti v večnost, bi z grozo videli, kako sega tudi tja vpliv slabe knjige. »Zvodnik je bila knjiga in ta, ki jo je napisal,« kliče glas nesrečne Frančiške iz Dantejevega pe- kla.

Pisatelj in razbojnik

Vpliv slabe knjige je večkrat trajen tudi v družbi; deluje od rodu do rodu. Nazorno je to pokazal ruski pisatelj Krylov v basni »Pisatelj in razbojnik«.

Pisateljeva duša, ki je bila obenem z raz- bojnikovo dušo obsojena v trpljenje, se v tej basni pritožuje, češ da se ji godi kri- vica, ker je trpljenje razbojnikove duše sčasoma prenehalo, njeno pa ne. Toda za- slišala je glas: »Nesrečnež! Pritožuješ se zo- per Previdnost. Primerjaš se z razbojni- kom? V svoji zlobi je ta ubil enega človeka, pa se je skesal. Ti pa ubijaš še po smrti s trupom svojih del. Le poglej onega mlade- ga fanta, kako skrivaj požira tvoje uma- zane spise. Le poglej, kako se njegova do- slej čista domišljija polni z nesramnimi po- dobami tvojega peresa. In ti si drzneš govo- riti! Le poglej, v koliko dušah umira luč vere zaradi tvojih del, danes po sto letih tvojega rojstva. Le poslušaj obup očetov, jok mater zaradi sprijenih otrok. In kdo jih ima na vesti, če ne ti? In ti si še upaš tožiti in pritoževati? Tvoj ogenj ne ugasne, tvoj črv ne umrje, zakaj gorje tistemu, ki pohujša, pa čeprav samo enega tistih, ki verujejo...«

Film - časnik našega stoletja

Časopis ima nalogo, da obvešča svoje bralce o dogodkih, ki se dogajajo v bližnji in daljni okolici.

Biti mora nekako ogledalo dogajanja v svetu in tako seznanjati človeka s problemi sodobnosti. To nalogo časopisje v splošnem tudi opravlja že nad sto let. V zadnjih de- setletjih pa vedno bolj prevzema to nalo- go film, ki deloma nadomešča knjigo, de- loma pa tudi časopis zlasti s svojimi kul- turnimi predstavami in filmskimi tedniki.

Že pred pol stoletjem, ko si je film utiral pot v svet, so pisali, da je časopis 20. sto- letja. In prav so imeli, saj je zares postal nekak časopis, poln mikavnosti in zanimi- vosti. Tako je postal film danes živ in pre- pričljiv zapisovalec in poročevalec dogod- kov. Saj skoro ni filmske predstave, ki bi v svojem tedniku ne prinesla v sliki najno- vejših dogodkov in to iz celega sveta.

Ker je film vse bolj prepričljiv in nepo- sreden poročevalec, zato je tudi tako pri- vlačen. On govori v čisto svojem jeziku, ki se imenuje filmski jezik. Tega sestavljajo žive slike, govornjena beseda, zvoki, glasba in barva. Vse to omogoča filmu, da prikaže dogodke v vsej pristnosti, pri čemer je gledalcu treba le gledati in dojemati. V najkrajšem času more tako dobiti poročilo v izvirnosti in celoti, za kar bi bilo v časo- pisu ali v reviji potrebno da je zapisanega vsaj v nekaj stolpcih ali straneh.

Milijoni mladih gladujejo...

(Za »družinski postni dan«, 24. febr.)

Živimo v udobni Evropi, kjer že stoletja skoraj ne poznamo gladovanja. V tem sploš- nem udobju in blagostanju sedanjega časa si skoraj misliti ne moremo, da so resnična poročila, ki trdijo, da je danes na svetu še nad polovico človeštva, ki trpi radi pre- slabe in nezadostne prehrane. Še več: po- ročila celo trdijo, da jih na milijone umrje letno radi gladi.

V človekovem naravnem razvoju je tako, da je človek najbolj potreben hrane v do- bi razvoja in rasti; torej mlad človek. To so otroci in mladina. In res potrjujejo to ista poročila, da trpi najhujšo lakoto prav mladina.

Nezadostna prehrana in zdravje sta v zelo tesni odvisnosti. Povsem naravno in preprosto razumljivo. Saj tudi rastlina ali sadika, kateri primanjkuje hranilnih sno- vi, bo slabo rastla in bo zaostala. Opaziti bo kmalu mogoče, kako se je lotevajo razne rastlinske bolezni in pogosto se bo zgodilo, da bo taka rastlina zamrla.

Prav ista zakonitost je v rasti mladega človeka. Slabo hranjen otrok bo v rasti zaostajal. Njegovo telo zdaleka ne bo do- volj odporno proti vplivom okužene oko- lice, ki je prenasočena sovražnih bacilov jetičnosti in raznih drugih bolezni. Tako bo začelo hirati in tudi zdravniška nega ne bo mogla več nadoknaditi, kar je bilo zamujeno. Vse življenje bo tak revež nosil na sebi pečat mladostne neboljjenosti.

Največkrat pa take zdravniške nege tak neboljen mladostnik ni deležen. Tedaj nujno sledi počasnemu hiranju gotova smrt. In to potrjujejo statistike, ki pričajo, da je umrljivost v deželah, kjer vlada la- kota, največja prav med otroki in mladost- niki. Saj smo pred kratkim čitali v dnevnem časopisju pozive, ki prosijo za stoti- soče kongoških otrok, katerim grozi goto- va smrt, če ne bodo pravočasno dobili za- dosten kos kruha. Podobna poročila prihajajo tudi iz obširne Kitajske in Indije.

Katoliška ženska zveza v Avstriji letos ponovno organizira »družinski postni dan« v korist gladujočih. Ta plemenita zamisel hoče sledeče: na določeni dan v postu bi si naj vsaka krščanska družina nekoliko pri- trgala pri jedi; v družini bi tako imeli ne- kak prostovoljni post. Kar bi si s tem pri- hranili, to bi darovali za gladujoče. Tako bi naj te majhne prispevke zbrali in jih preko katoliških dobrotelčnih organizacij, ki delujejo med gladujočimi narodi, upo- rabili v ublažitev njihove revščine.

Z dosedanjimi prispevki so avstrijske ka- toliške družine s prostovoljnimi družinskimi postom že mnogo pripomogle k lajšanju revščine med gladujočimi kitajskimi be- gunci na Formozi in Koreji. V časopisju smo videli fotografije družinskih stanovanj, ki so bila sezidana s tem denarjem. Tudi je bilo s to pomočjo sezidanih več bolniš- nic in zavodov za gobavce. Ker je te do- brodelnosti v največji meri deležna prav mladina, bi bilo prav, da tudi slovenska kat. mladina vneto sodeluje pri tej pleme- niti dobroteljni akciji.

Zaščita rastlin s kemičnimi sredstvi

V Avstriji skrčijo rastlinski škodljivci vsako leto letine za 15 do 20 odstotkov. Ta izguba pomeni v gotovini okroglo 2 milijardi šilingov. V Združenih državah Amerike znaša izguba hranil, ki jo povzročajo rastlinski škodljivci okroglo 100 milijard šilingov, v sosednji Nemčiji pa 12 milijard šilingov. — Na vsem svetu uničijo rastlinski škodljivci na leto 33 milijonov ton živil, ki jih proizvaja kmetijstvo. Ta količina bi zadostovala za zadostno prehrano več kot 150 milijonov ljudi v enem letu. Če bi poživili rastlinsko zaščito, bi lahko prihranili ogromne rezerve osnovnih živil, za stalno naraščajoče prebivalstvo.

Rastlinska zaščita je nujno potrebna. Vsi, ki navadno nastopajo proti rastlinski zaščiti le zato, da se delajo v javnosti važne, delajo zelo nesposobno in brezvestno. Seveda pa mora temeljiti rastlinska zaščita tudi na duhu medsebojne obzirnosti.

Delovna skupnost za rastlinsko zaščito, ki so jo ustanovili pred dvema letoma, si je postavila cilj, da v tesnem sodelovanju z zveznim ministrstvom za kmetijstvo in gozdarstvo ter pospeševalnimi uradi raziskovalnih postaj in kmetijskih zbornic podvzame ukrepe, ki bi bili zmogni razširiti smisel za rastlinsko zaščito in za zatiranje rastlinskih škodljivcev.

Za kmetijstvo je izrednega pomena vprašanje, kako uspešno zatirati plevel. Da bi za prihodnjo vegetacijsko dobo pravočasno pripravili vse potrebno za zatiranje plevela in s tem dosegli povečanje rodovitnosti posejanih površin, se je vršila pred kratkim na Dunaju važna konferenca.

Dvorni svetnik, docent dr. Beran je pozdravil kot namestnik predsednika delovne skupnosti udeležence in opozoril pri tem na dejstvo, da sili pomanjkanje delovnih moči v kmetijstvu kmetovalce k vedno večji uporabi kemičnih načinov za pokončavanje plevela. Istočasno je uspelo znanstvenikom najti uporabne in cenene preparate za boj proti plevelu, ki prav nič ne zaostajajo po svojem učinku za mehničnimi načini zatiranja plevela. Ti preparati mehnične načine celo prekašajo.

Dr. Neuruhrer je imel obširno predavanje o sedanjem stanju zatiranja plevela v sestojih kulturnih rastlin. Razdelil je načine zatiranja plevela v preventivne, mehnične, kemične in biološke, pri čemer so kemični načini primarni po učinkovitosti.

V zadnjih letih so se prirnila v ospredje poleg jedkih sredstev posebno kemična sredstva, ki pospešujejo rast in na ta način uničujejo plevel. Dandanes smo že tako napredovali, da imamo na razpolago veliko sredstev za zatiranje plevela, ki jih lahko uporabljamo v različnih slučajih in z njimi pridemo do živega tudi najbolj trdoživemu plevelu. Na razpolago imamo že sredstva za zatiranje plevela med setvijo detelje, druga sredstva uporabljamo za zatiranje plevela med koruzo, sočivjem, okrasnimi rastlinami, v vinogradih in sadovnjakih ter na travnikih.

Pomembno vlogo ima zatiranje plevela tudi na planini in pa v gozdarstvu. Poznamo sredstva, s katerimi lahko uničimo na posekah nezaželene grmičevje. Seveda je treba po uporabi gotovih zatiralnih sred-

Pazite na led!

V opoldanskih urah sedaj že čutimo toploto sončnih žarkov in že se najavljajo prvi znanilci pomladi. Toda v poznih popoldanskih urah, ponoči in v jutranjih urah je še vse ledeno. Ta stalna menjava med tajanjem in zmrzovanjem povzroča neprijeten in celo nevaren pojav — **poledico**.

Brez nadaljnega lahko ugotovimo, da je prav sedaj, ko prihaja pomlad, treba na led najbolj paziti. Potoki vode, ki se zlivajo čez napušče streh preko žlebov, preplavljajo vse dvorišče. Globelice na potih in cestah se polnijo z vodo in sneg se je napije. Zamašena kanalizacija in odtaljene vodne cevi še pomnožijo količine vode, ki se v opoldanskih urah zbira na dvorišču.

V jasnih nočeh, ko pade temperatura še vedno pod zmrzovališče, to vodovje zamrzne. Komu še ni spodrsnilo na takem gladkem ledu? Vsako leto beremo in slišimo o nezgodah, ki jih je povzročil tak led. Čemu se ne pobrigamo za to, da bi napravili kaj za svojo varnost? Ali veste, da povzročijo dobrisen del vseh poškodb ravno taki padci na poledenelih tleh?

Veselimo se pomladi in radi bi jo učali zdravi, da bi lahko šli z novimi močmi na delo. Zato pa ne držimo križem rok, ampak pričnimo boj z ledom v jutranjih urah. Gotovo nam bo uspelo odstraniti ga. Poskrbeti moramo le za to, da se v opoldanskih urah nikjer ne bo nabiralo preveč vode na dvorišču in pa da pravočasno posipamo po poledenelih tleh pepel, pesek ali žagovino.

stev nekaj časa čakati s posevkom kulturnih rastlin, da jim ta sredstva ne morejo več škoditi.

Zanimiva in važna je bila tudi ugotovitev, da po dosedanjih izkušnjah sredstva za zatiranje plevela ne povzročajo sprememb v zemlji in da bakterije v njej ne trpijo škode.

Kaj pa strupenost teh sredstev?

Pogosto slišimo vprašanje, če so ta rastlinska zaščitna sredstva strupena in če imajo lahko kake nevarne posledice za človeka in živino, ako uživata rastline, ki so bile s temi zaščitnimi sredstvi poškropljene.

Pred 400 leti je že Paracelsus spoznal, da so vse stvari strupene in da ni nič brez strupa; le količina stori, da strup ni strup.

Naravno je, da morajo vsa rastlinska zaščitna sredstva, preden pridejo na trg, preiti dolgo, drago pot znanstvenih preiskav, preizkusov in pregledov na različnih uradih.

Tvornica, ki ta sredstva proizvaja, pregleda preparat v svojih laboratorijih in preizkusi njegov učinek na škodljivce, njegove učinke na rastline in na koristne žuželke (insekte). Tem preizkušnjam sledijo še preizkušnje učinka preparata na toplotno živino kot n. pr. miši, podgane in domače zajce. Ti poizkusi pokažejo kakšen more biti učinek preparata, ko pride v telo skozi usta, kožo ali z vdihavanjem.

Nadalje preiskujejo, če preostane kaj preparata v rastlini, če je bila količina normalna in če je bila prevelika, kajti tudi taki preostanki zaščitnega rastlinskega sredstva ne smejo biti zdravju škodljivi. Če pa je že ta pot dolgotrajna in draga, vendar še ni končana. Preparat mora na

preiskavo še k državnim preiskovalnim uradom, da ga znanstveno in praktično preizkusijo, kajti nobenega zaščitnega sredstva ne dovolijo uporabljati prej, dokler se niso trdno prepričali, da ni škodljivo za človeka in domače živali.

Drugi predpogoj za prodajo so zakoniti predpisi o etiketah, ki morajo točno vsebovati predpisane ukrepe glede uporabe in ravnjanja ter opozorilo o strupenosti preparata.

Posebno v Ameriki, ki je glede uporabe rastlinskih zaščitnih sredstev daleč pred Evropo, si zelo prizadevajo izključiti škodljivost preparatov za človeka in živino. Dandanašnje kemične preiskave so tako točne, da zamorejo ugotoviti 1/10 miligrama, to je 1/10.000 grama preparata v kilogramu živila. Strokovnjaki so ugotovili, da človek dnevno lahko užije 5 miligramov večine naših rastlinskih zaščitnih sredstev, ne da bi zaradi tega utrpel škodo na svojem zdravju. Take količine preparata pa preostanejo na rastlinah slučajno lahko v Ameriki, kjer škropijo rastline najmanj 5-krat bolj kot pri nas. Osebe, ki so se podvrgele preiskavi in so užile dnevno 35 miligramov, ne samo 5, kakšega preparata za zaščito rastlin pred škodljivci v svojem dnevnem obroku hrane, so ostale trajno zdrave.

Mnogi ljudje so nagnjeni k temu, da z mešanimi občutki motrijo vsa kemična sredstva in vso mlado znanost kemije, vendar pa je cenen način očitati vse mogoče neprijetnosti in zdravstvene motnje zaščitnim rastlinskim preparatom in umetnim gnojilom. Pri tem namreč pozabljamo, da na primer nikotin, alkohol, kofein, tein itd. niso tudi nič drugega kot močni strupi, ki pa jih brez pomisleka uživamo čisto prepogosto in v prevelikih količinah.

Znate zlikati moške hlače?

● Hlače, ki so potrebne likanja, najprej dobro izprašimo. Stepene hlače še pokrtučimo, obrnemo žepe in zavilke in tudi te pokrtučimo.

● Pregledamo, če ni kje kak madež, ki ga odstranimo prej, preden začnemo z likanjem.

● Za likanje potrebujemo dobro, gladko podlago in mehko krpo, čez katero likamo. Biti mora iz take tkanine, ki ne pušča vlaken ali sledov apreture.

● Tkanino poživimo, če jo prelikamo s krpo, ki jo namočimo v kisu. S tem odstranimo tudi svetleča se mesta na kolenih in zadnjem delu hlač.

● Najprej zlikamo zgornji del hlač. Žepe obrnemo, oziroma potegnemo ven. Pri prav izsednih hlačah poskušamo s parjenjem, prelikavanjem čez mokro krpo, spraviti razvlečeno tkanino v prvotno obliko.

● Gibanje likalnika naj bo lahkotno, preveč pritiskati ne smemo. Ko se blago zravna, zložimo hlače po gubah in najprej polikamo sprednji in nato še zadnji del. Zalikana guba hlačnice naj sega zadaj približno 10 cm pod pas.

● Včasih so razvlečena tudi kolena kar za več centimetrov. Preden zalikamo gubo v tem delu hlač, moramo popraviti koleno. Likamo previdno čez vlažno krpo, tudi od roba izbokline proti njeni sredini. Ko je blago zravnano, zalikamo gubo.

● Pri likanju gub pazimo, da ne zalikamo manjših gubic, zato vedno prej pogledimo, če je tkanina pod likalnikom glad-

Tržno poročilo: 16. 2. 1961

Položaj na živinskih trgih na Koroškem označujejo času primerno omejene prodaje. V Italijo je bilo izvoženih 102 repov goveje živine. Bili so to predvsem volji in biki. Po kravah je sedaj povpraševanje skopno. Na kmetiji stanejo:

biki in volji: 10.— do 11.50 šilingov kg žive teže,
krave: 7.— do 9.— šilingov,
telice: do 11.50 šilingov,
prašiči za zakol: 11.40 do 12.— šilingov,
teleta za zakol: 13.— do 14.— šilingov.

Odojki stanejo na celovškem trgu živi kg 18.— šilingov.

ko poravnana, preden postavimo likalnik nanjo.

● Hlačni pas zlikamo najlepše na ozki likalni deski, ker se nam na njej blago ne grbanči in se nam ni treba bati, da bi zalikali nezaželene gube v hlače, ki nam dajejo potem veliko dela, da jih spet zgladimo.

Obiščite mojo stalno razstavo o gospodarstvu, poljedelstvu, gospodinjstvu in tehniki (prispele novi kmetijski stroji, pralni stroji, radioaparati itd.)

JOHAN LOMŠEK

ST. LIPŠ, TIHOJA, P. Dobrla ves

Soetujemo in pomagamo

DUH PO MLEKU V TKANINI

Obleka, oziroma delovne halje ljudi, ki imajo opravka z mlekom, dobečasoma neprijeten duh po razkrajajočem se mleku. Isto se zgodi s prtiči, ki jih uporabljajo pri malih otrokih. Prav tako nas prganja težki duh krp, ki jih uporabljamo pri predelavi mleka. Vsem tem tkaninam le težko vrnemo s pranjem sveži vonj opranega perila, zato jih moramo včasih očistiti na poseben način.

Perilo namočimo, namilimo, nato dobro speremo v topli vodi in premencamo v vodi, ki smo ji dodali salmijaka in nekoliko čistega terpentina. Voda mora biti pogreta na 40 stopinj Celzija. Salmijak raztopi beljakovino v mlečnih ostankih, terpentini pa maščobo, obenem pa odpravlja neprijeten duh. Perilo peremo naprej kot navadno.

LIMONINIH IN POMARANČNIH

lupin ne zavržimo. Vsebujejo dragocene vitamine in prijetno dišeča olja. Limono ali pomarančo oribamo, pri čemer pazimo, da ne pride vmes beli del lupine. Naribano lupinico primešamo marmeladi, džemom in testu vseh vrst. Na koščke narezano lupinico pa dodajamo kompotu, raznim čajem in pijačam.

Naribani olupki in koščki se ohranijo za daljši čas, če jih zložimo v kozarec med plasti sladkorja.

Šoferski kotichek

Verjetno se bo komu izmed vas kdaj pripetilo, da ga bodo ponoči na kaki samotnejši deželni cesti ustavili in prosili kakega ljudje, ki so s svojim vozilom obtičali, ker je pošel bencin, ali ker se je vozilo pokvarilo. Morda pa bo tudi priča kake nesreče. Samo po sebi je umevno, da je treba pomagati. To je dolžnost. Toda kako naj se pomaga? Najbolj enostavno in najbolj razumljivo je pač poiskati pomoč pri najbližji bencinski črpalki ali mehnični delavnici ali telefonirati iz najbližje gostilne kake delavnici ali policiji, kar je pač potrebno. Seveda bo tisti na drugem koncu žice navadno vprašal: ali mi lahko poveš te evidenčno številko vozila, ki potrebuje pomoč? — Zna se pa zgoditi, da na to niti pomislili nismo, ko smo se odpeljali

VOZI PREVIDNO IN BODI OBZIREN DO DRUGIH!

od onih, ki so obtičali ali se ponesrečili. Radi bi pomagali pa ne moremo, ker bodo vsi (razen policije) odklonili peljati se do nekod, če ne vedo, katero vozilo jih rabi. Razumljivo, kajti kdo ve, kolikokrat jih je že kdo potegnil ali pa so po nepotrebnem peljali do kraja, kjer naj bi stalo vozilo, ki je bilo potrebno njihove pomoči, ker je temu že medtem nekdo pomagal priti naprej.

Zapomnite si torej za slučaj, da bi komu radi pomagali tole: zabeležiti si je treba evidenčno številko vozila! Še bolje je seveda, če si zapišete ime in naslov dotičnega in daste njemu svoj naslov in ime. Na ta način se resnično da pomagati vozačem, ki so v stiski. Tudi vas ne more peči vest, da niste pomagali svojemu bližnjemu v njegovi stiski. Vedeti pa je seveda tudi treba, da tisti, ki je v stiski, mora počakati na pomoč, ki ste mu jo obljubili ali pa, če mu je medtem že kdo drugi pomagal, sam obvestiti tistega, ki naj bi mu prišel pomagat, da to ni več potrebno. Če tega ne stori, bo moral pač vseeno plačati stroške, ki so nastali. In v tem oziru mu ne bo pomagal noben, še tako dober izgovor.

Se vam je že kdaj pripetilo, da so na vašem vozilu sredi nočne vožnje odpovedali kazalci na različnih instrumentih ali se vam je ustavil smernik? Morda ste imeli že celo to smolo, da so ugasnili žarometi? Ne še? No, potem zahvalite Boga in sv. Krištofa! Ni je bolj neprijetne nezgode, kot so omenjene. Stikanje po vozu za varovalkami, ki bi morale nekje biti, a so v tem trenutku bolj skrite kot zamorec v tunelu, gotovo ni prijetna stvar. Pa ni čudno, ko so pa tako majhne in hitro kam zdrknejo. Kaj storiti? Prilepite nekaj rezervnih varovalk z obližem na pokrovček nad varovalkami. Tu bodo vedno takoj pri roki.

Če se vam bo kdaj pripetilo, da bo motor iz kakršnega koli vzroka obstal na kakšnem izredno neprikladnem kraju na sredi ceste ali, recimo sredi križišča — kar bo spravilo druge netovariške vozače v obup — nikar ne izgubite živcev še vi! Vključite mirno prvo brzino in potegnite ali pritisnite na štarter. Če je baterija močna, bo zavrtela motor in avto bo napravil pri vsakem pritisku na štarter nekaj skokov naprej. To bo sicer izgledalo precej komično, toda v skrajnem slučaju je to edina možnost spraviti se čimprej s križišča. Če pa imate sovozača, si to lahko prihranite, kajti tedaj je njegova dolžnost, da izstopi in potisne vozilo naprej.

Morda se vam bo kdaj pripetilo, da motor vašega avtomobila ne bo več dal od sebe tiste sile, ko ste jo pri njem vajeni. V tem slučaju je navadno odpovedala kaka svečka in motor deluje le še s preostalimi svečkami (cilindri). V skrajnem slučaju se sicer še lahko peljete nekaj kilometrov, a bolje bo, če boste takoj poiskali in izmenjali defektne svečke z novo. Če vozite še naprej s svečko, ki ne deluje, bo bencinčasoma spral s sten valja zaščitno plast olja. Povrhu vsega pa neenakomerni tek motorja škoduje tudi odmični gredi. Samo še tole vprašanje: ali imate vedno pri roki rezervno svečko?

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Karl Rojšek:

Krompir stražil, fižol pa kradel

(Nadaljevanje)

Križ božji, kaj pa naj naredim, je vzdihnila Neža, ali naj grem k žandarjem, ti mi itak ne morejo dati tega, kar so oni odnesli. Če bi kdo ponoči stražil, je omenila Francka. Kdo pa bo, to mi povej je odvrnila Neža. Ali boš ti, ki celi dan garaš, si še ponoči spanja kratil? Ali naj postavim Kodelna, ki je na istem in poleg tega še mlačič. Naj pride pravi hrust, mu poleg strahu še kaj v hlače uide, oni bo pa kopal naprej, dokler ne bo imel vreče polne? Hudičeva vojna, da bi je bilo že vendar enkrat konec, se je obregnila Neža, ki je bolj mislila na moža kot pa na ukradeni krompir. Potrpimo, to je edino pametno.

Ta pogovor med Nežo in Francko mi je pognal kri v lice. Rdečica me je občila kot sramežljivo dekle, kateri fant razkrije svojo prvo ljubezen, pri teh podcenjevalnih Nežinih besedah o meni. Sklenil sem, da pokažem gospodinjji, da se moti. Jaz, da bi se ustrašil tatov? No, Neža s te strani me pa še ne poznaš, sem si mislil, rekel pa nič. Vendar so me njene besede grizle ves popolne. Od strahu se bo sesedel, tri sto matiškovi, in še ušlo mu bo. Klenska Neža, mislim, da ne boš nikdar več rekla kaj takega o meni!

Po večerji sem jo mahnil zadaj za hlevom, potem pa na levo, proti njivam, da počakam na nepovabljenega gosta. Malo skrbelo pa me je le. Če jih pride več, se ne smem preveč repenčiti. Zato sem sklenil, da v tem primeru pokličem Južnove fante, ki so bili dober streljaj proč. Skril sem se v koruzo in čakal. Neumnež praznih rok, tam gori za hlevom pa cel kup smrekovih okleščkov. Mogoče pa nobenega ne bo, sem že samega sebe potolažil, kar zaslisiš neko šušljanje, previdno sem stopil v tisto smer, da ga ne zmotim pri važnem opravilu. Prav v sredi njive sem videl sključen postavo, ki si je urno kopala krompir, s pomočjo majhne lopaticice, ga čistila zemlje in metala na kupček. Bilo ga je kmalu skoraj za mernik, oni ga je pa še kar naprej kopal. Stopil sem iz koruze in zavpil. Stoj! Kaj iščeš na naši njivi? Mož je pustil lopato v zemlji, se pretegnil in šele ko sem stal že poleg njega, sem videl, da je pravi orjak.

Kdo vam je dovolil kopati krompir, sem ga vprašal. Nihče, če bi imel dovoljenje, bi prišel podnevi in ne ponoči. Mule, si me razumel. Sedaj pa zgini in me ne moti, sicer ti jo primažem, da jo boš pomnil! Ta grožnja surovega knapa me je vzdignila, da sem stopil korak bliže, tik njega, izdrl lopatico in jo zalučal daleč notri v koruzo. Hip nato je že švignila njegova težka roka proti moji glavi, samo malo sem se pripognil, da je zadel v prazno. Nato

sem se mu z bliskovito naglico zaletel pod kolena in ker je ravno nihal vsled praznega udarca, sem imel orjaka na tleh. No, do tukaj je šlo še vse dobro, kako je bilo potlej, si pa lahko sami predstavljate. Skratka, enkrat sem bil jaz spodaj, drugič pa on na vrhu. In kakor ni on računal z mojo gibčnostjo, tako jaz nisem računal z njegovo težko pestjo, ki je mojstrsko opravljala svojo nalogo po mojem mlademu telesu.

Nekaj časa sem se še otepal in mu vračal vsaj vsako drugo, počasi sem pa omagal in prepustil vodstvo njemu, ki je bil pač boljši mojster v deljenju klofut. Še en udarec s pestjo v lice, s pripombo: »Tu imaš, prekleti pankrt pavrski, ki ne veš, kaj se pravi lačen biti!« Pač pa je pustil krompir, vzela vrečo in izginil najbrž na drugo njivo, kjer bo mogel bolj nemoteno delati.

Jaz pa sem z bolečino po vseh udih premišljeval pomen njegovega zadnjega stavka: »Pankert pavrski, ki ne veš, kaj se pravi lačen biti.« Prišel sem do prepričanja, da je bil mož v zmoti. Prvič, pankerti so pri nas samo nezakonski otroci, jaz imam pa črno na belem, da sem zakonski; drugič, očitek pavrski ne odgovarja, ker sem bajtarski; tretjič, kdo je bil večkrat lačen, tega ne vem in prepričan sem, da sem bil pri Neži, nisem stradal, sicer bi se tega knapa že od daleč izognil, tako sem bil pa ravno toliko sit, da sem se ga lotil.

O, da bi se ga nikdar ne bil. Res je, da sem ga vrgel k. o., če se po bokarsko izrazim, vendar je tudi res, da je on mene napravil »groggy«. To se pravi, poslal me je v kraljestvo sanj. Po kakšnih dveh urah sem se zaradi hladne noči in bolečin kosti

NARTE VELIKONJA:

Amerikanci

(Nadaljevanje in konec)

»Kako ti je ime?« je vprašal zadnjega, petletnega kodrolaščka, ki so se mu nasmihala lica in očke od žive razigranosti.

Otrok je čudno zastremel vanj, v zadregi pogledal očeta in mater in se na glas zasmel.

»Ne razume vas!« je dejal sin in nekaj rekel otroku. »Ne razume vas!«

Otrok pa je prikimal in pogledal dedu v oči; čudno usmiljenje in opravičilo je bilo v njegovem pogledu.

»Tom!«

»Tom, pravi,« je tolmačil. »Ne razume vas!«

»Da ne razumejo po naše?« se je zgrozil oče. Tesno mu je leglo okoli srca. »Da ta tvoj rod ne razume več po naše? Kako naj se razumem z njimi stari, kako ti z me-

»Glej, da se ti kaj prstov ne prime!« sem pripomnil hudobno.

Odgovoril mi je s pogledom, a vedel sem, da bi mi bil najrajši odgovoril s samokresom. »Meniš, da sem tat, kakor so drugi?«

Zavrnil sem ga: »Le mir, Jošt, le mir! Ker si potegnil roko iz denarja, ne govorim več o tem. Pričniva rajši!«

»Dolgo se ne bova pričkala,« se je odrezal Schwarzkobler. »Gre na pol, pa je!« Začudim se: »Na pol? Ali naj Lukež nič ne dobi?«

»Bogve, če ne pogine v lazaretu!« se je ustavljal Jošt.

Jaz pa: »Lukeževa tretjina gre z mano! Iz enega kraja sva, poiskal me bo!«

»In če umrje?« se je zagrohotal Schwarzkobler. »Spraviš pa ti njegovo tretjino! Tako ne bova jezdarila, bratec! Lukeževa tretjina ostane pri meni. Imam posestvo, ti ga nimaš — kje naj te išče?«

»In če v lazaretu umrje?« sem se zasmel. »Mi že pišeš, da pridem, kaj? Tako ne bova jezdarila, hudič stani!«

»Opeharil me ne boš!« je hropel Jošt. In njegova desnica je že lezla počasi do napegeta samokresa, da sem prav videl, kako so se premikali prsti med bilmami.

»Ti pa mene ne!« Že je tičalo bodalo v moji roki, in sunil sem Jošta zadaj pod tilnikom v telo, da se mu je curkoma vli-la kri. Namočila mu je hrbet in tudi spre-daj je lila po rjastem kirasu.

Samo trenutek je še sedel in me čudno gledal, nato pa je padel na hrbet in oble-

prebudil. Poskusil sem vstati, vsi udje, so me boleli, vendar so bili še celi, predvsem zato, ker sem ga bil pravočasno razorožil. Kako bi se mi godilo, če bi imel oni lopato, ne vem. Sedaj je bilo treba vstati, obrnil sem se nekajkrat, da sem malo razgibal kosti, in se s težavo dvignil. Na pol pijan sem se opotekal proti grapi navzdol, kjer je tekla potok Mala Reka. Umil sem si roke in okrvavljeno, zateklo lice ter šel nazaj proti koruzni njivi, da poiščem knapovo lopato. Dobrih pet minut sem jo iskal, preden sem jo našel. Morda jo imajo še danes, če se še ni izgubila. Ko sem se malo otipal in obrisal še po licu, ki je še zmirom krvavelo, sem že zopet zaslišal neko šelestanje. Stisnil sem lopato krčevito v roko, misleč, da jo je robavs primahal nazaj. Mislil sem si: Prvi polčas je bil tvoj, drugi bo moj.

Šel sem v smeri šuštenja. Neka tuja žena je obirala suh strožji fižol. Ko me je zagledala, so se ji ustavili prsti, usta so pa spregovorila: »Jezus, Marija, kako sem se prestrašila! Lepo vas prosim, kot se Boga prosi, odpustite mi ta greh!« Pogledal sem jo v luninem svitu in videl suhljato postavo, ki je pričala, da trpi pomanjkanje. »Od kod ste doma,« sem jo vprašal. »Iz Trboveljskih Lok, usmilite se me.« Tri otroke imam, pa vsi so tako ješč. Spomladi sem izgubila moža, požrla ga je jama, sedaj sem sama s tremi otroki in samo nekaj goldinarjev podpore dobivam. Dokler so kmetje še kaj za denar prodali, nisem stegnila roke po tujem blagu, toda kar sedaj dobim na karte, je premalo. Slaba mati bi bila, da bi ne poskrbela svojemu zarodu najpotrebnejšega. In če bo ljubi Bog odpustil tistim, ki imajo milijone žrtev na vesti, bo meni tudi, ki se borim za obstoj svoje družine.«

(Dalje prihodnjič)

noj, če ne znajo po naše!« je hitel v nerazumljivi bolečini. V prvem hipu mu je bilo jasno, da je med tem žuborečim življenjem in njim starem nepremostljiv prepad, na katerega ni mislil.

Sin se je smejal in očitno v čudnem veselju stvar pripovedoval ženi, ki se je tudi smejala.

Očeta je ta smeh razdražil. »In vama je to smešno. Stojim tu med malimi kakor koklja, ki je izvalila piščance in so ji race, del zaroda, ušle v vodo. In ljudje stoje na bregu in se ji smejejo!«

Čutil je, da so mu storili nepopravljivo krivico in bil je nesrečen, nesrečen v globini svojega srca.

»Da me zdaj tile otročiči, moja kri, ne razumejo!«

Sin se je ob teh besedah zresnil, kakor,

da ga je zbedel v srce, in v zadregi stopil k očetu.

»Pa ne mislite resno!«

Oče se je zravnil in bruhal ves besen od strašne užaljenosti in bolečine:

»Vama je to šala: tebi in ženi, ampak, da sta meni to storila —«

Starec se je krivil od bolečine, ki mu je grabila srce. Čutil se je osmečenega, strašno osamljenega in za nekaj, nekaj, česar se je vnaprej veselil, opeharjenega. Da so mu odtujili otroke! Da se ne more pogovarjati z njimi! O vsem. O očetu in materi in Ameriki in vsem. Za maline je vedel in jih čuval zanje, za lešnike, za jazbino in divje golobe in pošlino v stari bukvi in vse —

»Glejte, oče,« se je opravičeval sin, »glejte, saj znajo angleški. Jezik, ki obvlada ves svet. Povsod ga govore! Kamor pridejo, jih razumejo.«

»Samo jaz ne!« je trpko pripomnil stari.

»To je res — ampak to je za nekaj dni. Potem pa, zunaj v svetu, bodo govorili angleški. To jim bo koristilo v življenju!«

»V življenju! Da, ampak na to, da z menoj ne bodo mogli govoriti, s tvojim očetom, na to nisi pomislil. Kako naj jim povem, kaj je polh. Da, kaj je polh!«

»Oh, ne bodite vendar sitni!« se je vmešal najstarejši sin, gospodar. »Čisto otročji —«

»Da, otročji!« je pograbil besedo. »Otročji. Prav to. Na to ni nihče pomislil, da se ne bom razumel z otroki. Otroci z otroki. In da se ti ne bodo razumeli,« je kazal na domače bosopete zamazance, »tudi ni nihče pomislil. Name nisi mislil pri svojih otrocih. Zatajil si me pred njimi. In zdaj sem koklja z mešanim rodom in stojim na bregu, ko so mi ušle račke v vodo in ne morem svoji krvi povedati, kaj je polh!«

Starec je bedel in žalosten opletal pred sinom, ki ga je začudeno zrl in ni doumel njegove bolečine.

»Da se bodo zgovarjali, s celim svetom, si poskrbel, da bi meni in vsem tem rekli besedo, po naše, na to nisi mislil. O, na to nisi mislil. Kakor nisi mislil, da bom čakal avtomobil, kakor si na vse drugo, kar je naše, pozabil in niti sam ne veš več, kaj je polh!«

In preden so se zavedeli, je pograbil Tončka za roko, obrnil se žalosten in potr v dno duše.

»Pojdiva — midva se bova razumela!«

In sta šla po stezi čez hribček po gazi skozi rumeno pšenico. Tonček je drobil med stebli, starcu pa so se igrali v vetru dolgi, sivi kodri na tilniku.

»Ti boš zmerom name mislil!« je stisnil roko vnuku, da ga je zabolelo.

»Bom, oče!« je zvesto in vdano drobil ob njem bodoči gospodar. »Bom, oče!«

In kakor prisega je leglo vnuku v dušo, vnuku, ki je hodil med domačimi hišami, ki je drobil skozi domačo pšenico.

Visoška kronika

30.

Dr. Ivan Tavčar

Približala sva se zopet Donavi, in mislim, da sva se bližala tudi mestu Passau. Izpregovoril mi je Schwarzkobler, da je Eyrisshouen tako blizu, da bi ga z mesta, kjer sva obstala, že skoraj zadela krogla, če bi se izstrelila iz topa. Vprašal je, hočeva li tu deliti ali dobi v vasi. Brez obotavljanja sem odgovoril: »Tul!« Tako nespametno nisem bil, da bi delitev dovolil v hiši, kjer bi me imeli Schwarzkobler in njegovi v rokah. »Dobro,« reče Schwarzkobler, »tu se cepi cesta: na levo teče do Eyrisshouena, na desno pa proti meji. Čas je, da delivate!«

Zavlekla sva konja v goščo ter ju privezala k drevesu. V tej gošči je bila mala tratina. Vrgla sva tovor na zemljo ter sedla. Med nama je tičala vojna blagajna. Schwarzkobler je dejal: »Na samoti sva in prav lahko se zgodi, da se priplazijo maroderji, ko bova pri najlepši delitvi! Človek mora biti previden!« Izza pasa je vzel samokres, ga napel ter ga položil tik sebe v travo, da mu je bil takoj pri roki. V tistem trenutku sem pripravil tudi jaz samokres, da mi je bil pri roki, in obenem sem pripravil tudi svoje bodalo, da ga rabim, kadar hočem.

Odprla sva železni zaboj. Do vrha je bil nasut z belim in žoltim denarjem. V ta denar je Schwarzkobler vtaknil svojo roko in mečal z njo po njem.

žal. Ustne je premikal, in zadnje njegove besede, ki jih je stokoma jecljal, so bile: »Pridem po te!« Nato je umrl.

Prav nič me ni bilo groza strašnega dejanja. »Prideš po me?« sem se šalil. »Če prej ne, vsaj na sodni dan popoldne!« — Če bi ga jaz ne bil, bi bil pa on menel! Tako je pač navada v vojni!

Z vsa razodnostjo in hladnostjo sem se lotil dela. Odpasal sem mu kiras ter pograbil možnjo, ki jo je res nosil na vratu. Tudi je bilo sumljivo, da se ni hotel ločiti od starega sedla. Z bodalom sem to sedlo parkrat presuval na raznih mestih; in res sem dobil v njem še nekaj cekinov, za katere Jošt v svoji možnji ni imel več prostora.

Truplo sem zavlekel še bolj v goščo ter ga vrgel v jarek. V ta jarek sem vrgel tudi staro sedlo ter vse skupaj založil s suhim vejevjem, katero je ležalo tam okoli. Z vejevjem sem pokril tudi mesto, kjer sva delila, ter tako prikril kri, od katere se je trava rdečila.

V celoti torej nisem bil slabo opravil. Obložil sem konjiča. In ker nima človek v takih divjih časih nikdar preveč orožja, sem vtaknil za pas svoj in Joštov samokres. Niti trenutek me ni skrbelo, da bi me kdo zavohal. Kdo se je brigal za take malenkosti v tistih dneh, ko so pri cestah tolikrat zasledili človeška trupla ter jih puščali ležati, dokler jih niso obrale vrane ali kavke?

Pred Eyrisshouenom sem krenil na desno, da bi prejkoprej prišel do meje. Če je bilo le mogoče, sem se vlekel s svojima konji-

čema noč in dan naprej. Prišel sem dalje in dalje, ali nihče me ni zasledoval in lovil kot morilca. Ali povem ti: noči, če sem lazil v njih naprej, so bile puste. Za mano pač ni več sedel peklenski hudič; ta je bil izginil, a na njegovem mestu je sedaj čepel — Jošt Schwarzkobler. Vedel sem, da čepi na mojem sedlu, če se tudi nisem oziral po njem. In ne samo vedel, prav dobro sem ga videl, kako je tičal za mano, kako je debelo gledal in kako mu je zijala zadaj na hrbtu globoka rana! Dasi nisem obračal obraza, dasi sem neprestano zrl le predse, sem vendar vse to prav natanko videl. Tudi molčal ni; brez nehanja se je med konjskimi kopiti oglašal njegov šepet: »Pridem po te! Pridem po te!« Tako sem ga nosil s sabo, dasi je ležal pri Eyshouenu v jarku pod gostim vejevjem! No, pa človek se tudi takemu šepetanju privadi, in ko sem se bližal meji, je Schwarzkobler opešal in je redkeje odpiral mrtva usta.

Pričel sem kovati naklepe za prihodnost. Pojal sem se po svetu ko zverina — danes tukaj, jutri tam — nikjer strehe, pod katero bi spal, nikjer zemlje, ki bi jo obdeloval! Hotel sem postati lastnik polja in njiv in živine, in to v dolini, kjer sem prišel na svet otrok berač in v katero se naj vrnem kot mož veljak. Pri tem sem z največjim dopadanjem opazoval tovor na konju in šale sem bril z onim, ki je še vedno sedel za mano v sedlu, pa že bolj v megli. Govoril sem: »Vpij, kolikor hočeš, po me tako ne prideš, ker se sam ne moreš ganiti z mesta!« (Dalje prihodnjič)

Pri nas na Koroškem

ST. LIPS

(Nadaljevanje s 7. strani)

Goričnikov Peter, mladi Štefelc pa si je menda tudi mislil, »ne čakaj na maj« in tako je kar sedaj stopil v zakonski stan. Že lani si je bil postavil lep družinski dom v Kršne vasi, tik ob potoku Suhi. Dom brez dobre žene pa se mu je zdel prazen in dolgočasen, zato je pohitel k vznožju Šimanove gore in pri Opetniku vrh Zagorij poprosil hčerko Ančko za roko. Za poročni šopek ji ni dal majskega cvetja, ampak zimski pušeljc, toda prava ljubezen itak klije v srcih, poleti in pozimi. V ponedeljek dne 6. februarja sta se ženim in nevesta ob pokanju možnarjev pripeljala s poročnimi svati k farni cerkvi, katere zvesta obiskovalca sta doslej bila oba. Tam je bila ob 11. uri poročna sv. maša. Poročne obrede so opravili č. g. župnik Nagele iz Žitare vasi ter jima v nagovoru položili na srce, da naj tudi vnaprej iščeta moči za krščansko življenje v sv. Evharistiji.

Drugi, zabavni del poročnega slavlja pa je bil v Skorjančevi gostilni, kjer so nanosili na mize vsega, kar si je Izak Kohn želel od gostilničarja Potokarja — v igri »Svojeglavček«.

Za veselo razpoloženje so poskrbeli Bajdnovi muzikantje iz Lepene, tako da je jutro le prekmalu prišlo. Tudi »te zviti šterci« so prišli na svoj račun, saj so imeli precej rdeče nosove od obilne in rujne vinske kapljice, ki so jo bili dobili za odkupnino ženina od rjušnice.

Nevesti se prav posebno zahvaljujemo za sodelovanje pri farni mladini, obema pa želimo obilo sreče v novem stanju!

Preden pa zaključimo naše poročilo, pa želimo izreči zahvalo našim celovskim bogoslovcem, ki so nam posredovali misijonsko predavanje v besedi in sliki dne 8. ja-

nuarja. Čeprav je bilo predavanje v nemškem jeziku, smo se ga v velikem številu udeležili, najprej zato, ker se zavedamo, da moramo poznati misijonsko delo sv. Cerkve, poleg tega pa čutimo, da je misijonsko delo tudi na Koroškem, v naši ožji domovini, posebno potrebno. Saj tu živita na isti zemlji dva naroda, zato je treba, da se med seboj spoznavata in spoštujeta, ne pa, kot nekateri hočejo, da bi pod plaščem neke navidezne svobode Slovincem jemali pravico do rabe materinega jezika v šoli in cerkvi.

KOTMARA VES

(Pustna prireditev). Na pustno nedeljo je priredila farna mladina dve igri, »Tri sestrec in »Delili bomo«. Prva igra je bila za zakonce nekaka ponovitev poročnega nauka, poučna in zabavna obenem. Vmes je prepeval mladinski zbor narodne pesmi. Kljub dvakratni prireditvi je farna dvorana komaj zajela številne obiskovalce. Farna mladina in režiserju Lojzeju prisrčno hvala!

(Ženitev). V pustu se je poročila med drugimi tudi Mežnarjeva Marta, ki je dobila v Pavleju Doujaku iz Svetne vasi pridnega delavca za življenjskega spremljevalca. Poroka je bila pri Gospi Sveti. Želimo srečno življenjsko pot!

(Smrtna žetev). Pustne dni je umrla v starosti 83. let pd. Obrtnikova mati, ki je bila rodna mati vseh Čimzarjev. L. 1909 se je iz Kranja naselila pri Obritu in v težkem vojnem in povojnem času vzredila 8 otrok. Za časa nacizma je morala združino vred v tujino ter jesti grenki kruh izseljenstva. Ogronna množica pogrebcev jo je spremljala na njeni zadnji poti k sv. Juriju, kjer bo z možem vred čakala dneva vstajenja. Materi želimo večni mir, sorodnikom pa naše iskreno sožalje.

Športni kotiček

Smučarsko državno prvenstvo

V Lienzu je bilo minuli teden končano avstrijsko prvenstvo v alpskih in nordijskih disciplinah. Najbolj zaželeno trofejo — zmago v kombinaciji je osvojil domačin Pepi Stiegler. Pri damah je zasedla prvo mesto lanskoletna zmagovalka Traudl Hecher. Tehnični rezultati:

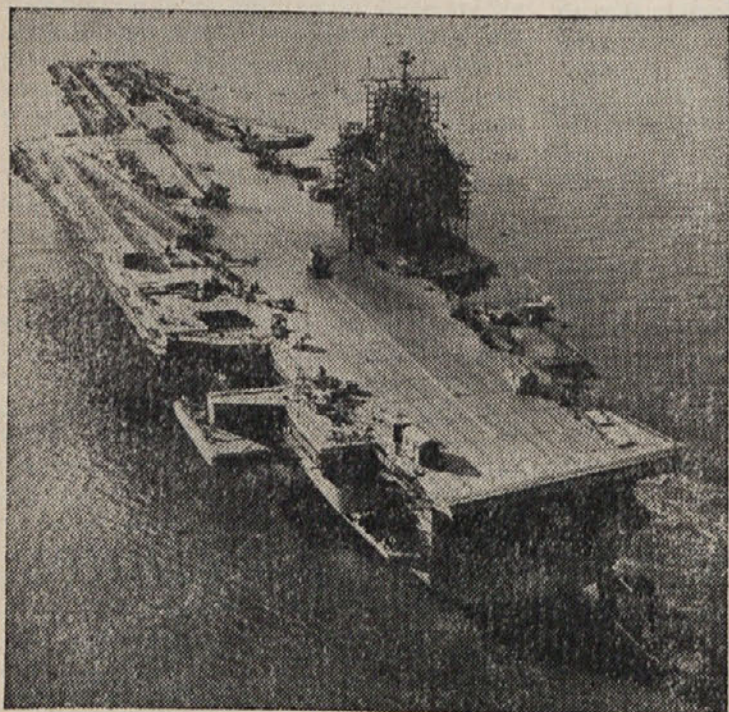
Dame — Veleslalom: 1. Marianne Jahn; 2. Edith Zimmermann; 3. Sieglinde Bräuer. — Slalom: 1. Traudl Hecher; 2. Grete Grandner; 3. Gertraud Gaber. — Smuk: 1. Christl Haas; 2. Sieglinde Bräuer; 3. Erika Netzer. — Kombinacija: 1. Traudl Hecher; 2. S. Bräuer; 3. E. Zimmermann.

Moški — Veleslalom: 1. Martin Burger; 2. Pepi Stiegler; 3. Hias Leitner. — Slalom: 1. Pepi Stiegler; 2. Martin Burger; 3. Karl Schranz. — Smuk: 1. Heini Meßner; 2. Karl Schranz; 3. Helmut Schaller. — Kombinacija: 1. Pepi Stiegler; 2. Karl Schranz; 3. Ernst Falch. — Skoki: 1. O. Leodolter; 2. Habersatter; 3. Müller.

Lep uspeh selskega smučanja

Maks Pristovnik, mlad smučar iz planinskih Sel pod Košuto je med 190 tekmovalci osvojil prvo mesto v veleslalomu na smučarskih tekmah za mladinski pokal (Jugendcup) v Bad Kleinkirchen, ki jih je priredila Union Klagenfurt. S časom 2,002 min. je zasedel prvo mesto v I. mladinski skupini (Jugend I.). Cele 4 sekunde presledka ga ločijo od najbližjega tekmeca. Popoldne je pri razglasitvi zmagovalcev Maks prejel lep pokal, ki ga je poklonila občinska uprava Bad Kleinkirchena.

Maks je že v soboto začel vaditi na tekmovalni

NAJVEČJA LADJA VSEH ČASOV je atomska letalonosilka ameriške mornarice »Enterprise«, ki je bila pred kratkim krščena in splovljena v morje ter jo sedaj dokončujejo v podrobnostih vseh kompliciranih naprav. Konec tega leta bodo začeli s poskusnimi vožnjami. Je to prva letalonosilka, ki bo imela pogonske naprave na atomsko energijo. Posadka bo štela 3.000 mož in častnikov, poleg tega bo pa imela na krovu še nadaljnjih 1.500 mož in častnikov-letalcev z letali vred. To »plavajoče letališče« bo poganjalo 8 atomskih reaktorjev in bo razvijalo hitrost 30 vozlov (56 km) na uro. »Enterprise« bo lahko napravila potovanje okoli sveta ne da bi se kje ustavila in obnovila gorivo.

Filmi

Bistrica v Rožu: Sobota, 25. 2.: Männer müssen so sein (IVa). — Variete film o plesalki in o krotlicu levov. V vsakem oziru nezadovoljiv. — Nedelja, 26. 2.: Der schwarze Blitz (III). — Lahka ljubezenska zgodba, ki se dogaja v neki gorski vasi, kjer nastopa Toni Sailer kot smučarski »junak«. — Sreda, 1. 3.: Der Rebell von Samara (IV). — Sin ruskega plemenitaša se bori z nekim močnejšem za svoje pravice.

Borovlje: Sobota, 25. 2.: Das Bittere und das Süsse (V). — Slab dramski film. — Nedelja, 26. 2.: Von Cowboys gejagt (II). — Simpatična zgodba iz divjega zapada. — Nedelja, 26. 2.: Kriminaltango (II). — Sleparska trojica hoče prodati neko vilo v odsotnosti njenega posestnika. — Torek, 28. 2.: Eine Stadt sucht einen Mörder (IVb). — po dolgem času se policiji posreči odkriti morilca, ki je umoril več žensk. Primitiven kriminalni film.

Miklavčevo: Nedelja, 26. 2.: Paradies der Matrosen (IV). — Veselo igra za malozahtevno publiko.

Pliberk: Sobota in nedelja, 25. in 26. 2.: Buddenbrooks I. del. Zgodba hanzeatske patricijske družine na vrhuncu njenega sijaja in njen propad. Po znamenitem romanu Thomasa Manna. — Torek in sreda, 28. in 1. 3.: Flußpiraten (IIa+). — Dobro igran in zabaven pistolovski film.

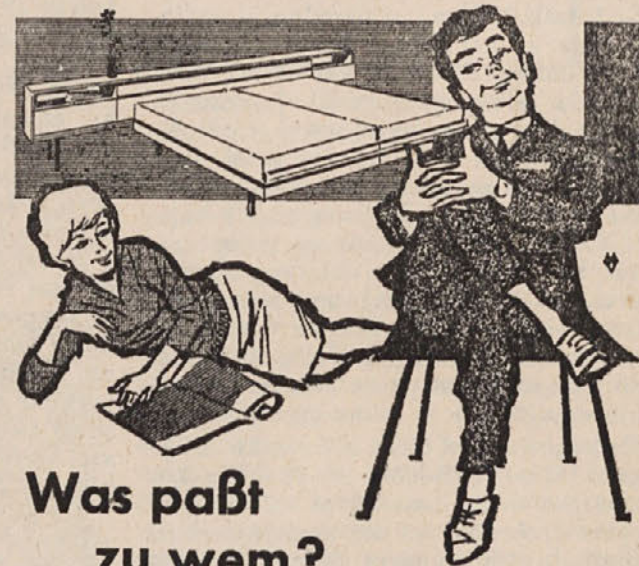
Radio Celovec

PONEDELJEK, 27. 2.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni obzornik. — Hišna imena v okolici nekdanje graščine Humberk na Koroškem. 18.00 Josef Friedrich Perkonig: Ugrabljena strel. — TOREK, 28. 2.: 14.00 Poročila, objave. — Na zapečku. — SREDA, 1. 3.: 14.00 Poročila, objave. Za ženo in dekle. Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 2. 3.: 14.00 Poročila, objave. Zbori pojo. — POTEK, 3. 3.: 14.00 Poročila, objave. Pester spored domačih pesmi. — SOBOTA, 4. 3. 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 5. 3.: 7.30 Duhovni nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Mestno gledališče v Celovcu

Petek, 24. 2.: Fast ein Poet, drama (premiera). — Sobota, 25. 2.: Das Dreimäderlhaus, opereta. — Nedelja, 26. 2. ob 15.00 uri: Eugen Onegin, opera. — Sreda, 1. 3. Das Dreimäderlhaus, opereta. — Četrtek, Eugen Onegin, opera (poslednjič). 3.: Gostovanje »Wiener Werkel« z »Herbespaziert«. — Sobota, 4. 3.: Eugen Onegin, opera (poslednjič).

STADLER Möbel

Was paßt zu wem?

Es gibt tausenderlei Schlaf- und Wohnzimmermodelle, von denen sicher die schönsten Ihrem Geschmack entsprechen. Vieles von dem, was wir Ihnen zeigen können, wird Ihnen gefallen. Wann dürfen wir Sie zu einem unverbindlichen Rundgang durch unsere Ausstellung begrüßen?

- Unsere beste Reklame ist die ständig steigende Zahl zufriedener Kunden.
- Die Auswahl ist unübertroffen.
- Wir führen nach wie vor das günstigste Volks-Schlafzimmer.
- Besichtigen Sie unsere neue Teppich- und Vorhangstoffe-Abteilung.
- Beratung durch unsere Architekten und Zustellung mit eigenen Möbelautos kostenlos.
- Kreditgewährung zinsfrei durch Eigenfinanzierung und SW-Kredit bis 30 Monate.

Diese Vorteile bietet Ihnen Ihr

Haus der guten Möbel

KLAGENFURT, Theatergasse 4 . Tel. 50-24, 52-62

— Nedelja, 5. 3. ob 15.00 uri: Das Dreimäderlhaus, opereta. Začetek ob delavnikih ob 19.30 uri, ob nedeljah ob 15. uri. **KOMORNE IGRE:** Sobota, 4. 3. in nedelja 5. 3.: Weekend in Exil, komedija. — Začetek vselej ob 19.30 uri.

»SKORAJ PESNIK« PRIDE V CELOVEC

V petek bo v mestnem gledališču premiera drame »Skoraj pesnik«, ki jo je spisal Eugene O'Neil, eden izmed najznamenitejših ameriških dramatikov. Prikazuje zgodbo Irc Kornelija Melodyja, ki se mora v vsakdanjem življenju ubadati z zanemarljivo gostilnico, poleg tega pa v sanjskem svetu nadaljuje življenje gospoda oficirja in junaka tudi po bitki pri Talavera. Okolje ga seveda ne razume in ga smatra za malo zmešanega. Kot vsa O'Neilova dela iz pozne življenjske dobe tudi to obravnava tragiko človeške eksistence med življenjem in sanjami. Celovško uprizoritev vodi režiser Walter Nowotny.

— K R A T K E V E S T I —

»Pripravo za prvi predor v vesolje« so nazvali izstrelitev rakete Atlas, ki so jo iz raketne baze Cap Canaveral poslali minuli torek v vsemirje in katere kabina se je iz višine 172 kilometrov vrnila nazaj na zemljo, kjer so jo srečno ujeli. Podobni števelni poskusi kažejo, da se je Amerikancem posrečilo najti način za ujetje objektov, ki so bili izstreljeni v vsemirje. Ameriška ustanova za vsemirsko plostvo NASA je že izbrala prve tri letalce, ki jih namerava v nekaj mesecih poslati kot »izvidnico« v vsemirje.

Kruh je bil podražen v Jugoslaviji za 10 odstotkov, poroča ameriška poročevalska agencija UPI iz Beograda. Tamošnji radio je podražitev pojasnil s podražitvijo moke, ta pa je bila podražena zaradi podražitve pridelovalnih stroškov pšenice.

Židje zahtevajo odškodnino od Avstrije za po nacistih povzročeno materialno škodo in je bil v ta namen na svetovnem kongresu judovstva v Tel Avivu sprejet sklep, da bo ondi ustanovljen poseben urad, ki bo vodil pogajanja z avstrijsko vlado glede odškodnine. Predsednik kongresa dr. Goldmann je izjavil, da je Zapadna Nemčija v zadnjih letih že izplačala okrog 600 milijonov dolarjev (15 milijard šil.) odškod-

nine Židom, vendar je to le polovica z bonnsko vlado dogovorjene vsote. Avstrija pa se vztrajno brani odškodovati židovske žrtve, je s protestom ugotovil dr. Goldmann.

Posebne doklade za tuje jezike ameriškim diplomatom je dovolila washingtonska vlada, da izboljša jezikovno znanje svojih predstavnikov v tujini, ki sicer ne slove baš kot poliglotti (ljudje, ki znajo mnogo jezikov). Tako bo na primer ameriški diplomat, ki se dobro nauči kakega tujega jezika, dobil letno 1000 dolarjev (25.000 šilingov) dodatka k svoji že itak lepi redni plači, kadar služi v državi, katere jezik zna. Tisti pa, ki bodo po premetitvi v kako drugo državo tuj jezik, ki ga trenutno ne rabijo, še naprej gojili, bodo dobivali polovico te vsote.

Proces proti Eichmannu se bo začel v Jeruzalemu dne 15. marca, je izjavil dr. Servatius, nemški odvetnik iz Kölna, ki je prevzel obrambo bivšega Hitlerjevega »strokovnjaka za judovsko vprašanje«.

Najnovije kmetijske stroje, štedilnike, pralne stroje. Gospodinske potrebine

ugodno in na obroke pri

HANS WERNIG

KLAGENFURT, Paulitschgasse (Prosenhof)

MALI OGLAS

Če imate namen zidati, potem ne pozabite zahtevati ponudbe domače firme. Dobavljamo gradbeni material za vse, od kleti do strehe, pod ugodnimi pogoji. — Tovarna betonskega gradbenega materiala — Betonsteinwerk Pagitz, Borovlje.